

**Analýza ekonomického
dopadu festivalu**

**Janáčkův máj
2011**

Janáčkův máj

Analýza ekonomického dopadu
festivalu
Janáčkův máj 2011

Tereza Raabová a kol.
Economic impacT v.o.s.
2011

Executive summary

- **Celková návštěvnost**, tzn. počet prodaných a darovaných vstupenek, festivalu Janáčkův máj 2011 činila 6 822. Celkem přišlo na festival 2 197 unikátních návštěvníků, kteří navštívili průměrně 3,1 koncertů.
- Nejvíce diváků bylo z Ostravy (65,9 %), 28,1% přijelo z jiných míst Moravskoslezského kraje a 6 % z jiných krajů České republiky a zahraničí.
- **Návštěvníci utratili 1,3 mil. Kč za vstupenky**, programy a katalogy festivalu. **Dalších zhruba 0,7 mil. Kč** utratili v souvislosti s návštěvou festivalu za ubytování, dopravu, jídlo, další služby a nákupy.
- Ekonomiku rozpohybovaly také **výdaje samotného pořadatele festivalu** (MHF Janáčkův máj, o.p.s.), které dosahovaly zhruba **16,6 mil. Kč**.
- Celkem výdaje návštěvníků a festivalu měly dopad na **zvýšení obratu (produkce) české ekonomiky o 35,4 mil. Kč**, z toho **11,7 mil. Kč připadlo na zvýšení hrubé přidané hodnoty (resp. HDP)**.
- **Zisky dodavatelů** zboží a služeb pro festival i jeho návštěvníky se zvýšily o 1,6 mil. Kč.
- Výdaje festivalu i jeho návštěvníků dokázaly vytvořit **11,8 stálých pracovních míst** na plný úvazek.
- Zaměstnanci festivalu a všech dodavatelských firem pro festival a jeho návštěvníky získali **4,8 mil. Kč ve formě mezd, zákonného pojištění a dalších odměn**.
- Díky festivalu bylo státu odvedeno přes 1 mil. Kč na DPH a spotřebních daních, 1,5 mil. Kč v podobě daní z příjmů fyzických a právnických osob a dalších 1,7 mil. Kč na sociální a zdravotní pojištění. Celkem tedy **veřejné rozpočty získaly díky festivalu 4,2 mil. Kč**, což **odpovídá 24 % celkového rozpočtu festivalu**.
- Vlivem festivalu se zvýšila produkce firem a dalších subjektů **v Moravskoslezském kraji** minimálně o 26 mil. Kč, místní HDP se zvýšilo o 7,6 mil. Kč a bylo zde vytvořeno minimálně 6,6 pracovních míst.
- Zprávy o festivalu vyšly v mnoha regionálních i celostátních **médiích**. Tyto zprávy představovaly pro Ostravu a Moravskoslezský kraj také **propagaci a zviditelnění místa v hodnotě až 1,9 mil. Kč**.
- Festival má kromě ekonomických dopadů především **společenský a sociální význam**. Vytváří v místních lidech pocit hrdosti na své město a kraj, pomáhá dostat do regionu špičkové světové umělce a má také schopnost své návštěvníky vzdělávat.

Obsah

Executive summary.....	2
Obsah.....	3
O projektu, poděkování.....	5
1 Úvod.....	6
2 O festivalu Janáčkův máj 2011	7
3 Metodika výpočtů dopadů, základní pojmy	9
4 Profil návštěvníků	13
5 Dopady Janáčkova máje na českou ekonomiku.....	21
5.1 Ekonomické dopady návštěvníků festivalu	21
5.1.1 Dopad výdajů návštěvníků na obrat české ekonomiky, HDP a zisky firem	21
5.1.2 Dopad výdajů návštěvníků na zaměstnanost a mzdy	22
5.1.3 Dopad výdajů návštěvníků na daňové výnosy	23
5.2 Ekonomické dopady pořadatele festivalu	24
5.2.1 Dopad výdajů festivalu na obrat české ekonomiky, HDP a zisky firem	26
5.2.2 Dopad výdajů festivalu na zaměstnanost a mzdy	27
5.2.3 Dopad výdajů festivalu na daňové výnosy	28
5.3 Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků na českou ekonomiku	29
6 Dopady Janáčkova máje na ekonomiku Moravskoslezského kraje	31
6.1 Dopady výdajů návštěvníků na ekonomiku Moravskoslezského kraje	31
6.2 Dopady výdajů pořadatele festivalu na ekonomiku Moravskoslezského kraje	32
6.3 Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků na ekonomiku Moravskoslezského kraje	32
7 Dopady Janáčkova máje na ekonomiku Ostravy	34
7.1 Dopady výdajů návštěvníků na ekonomiku Ostravy.....	34
7.2 Dopady výdajů pořadatele festivalu na ekonomiku Ostravy	35
7.1 Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků na ekonomiku Ostravy	35
8 Mediální hodnota tištěných zpráv o festivalu Janáčkův máj.....	37
9 Sociální a další neekonomické přínosy festivalu.....	39
10 Závěr.....	42
Prameny	44
Přílohy	46

Seznam tabulek

Tab. 1	Bydliště návštěvníků, kteří navštívili festival Janáčkův máj 2011	13
Tab. 2	Struktura a výše výdajů ostravských návštěvníků Janáčkova máje 2011	16
Tab. 3	Struktura a výše výdajů návštěvníků Janáčkova máje 2011 z jiných míst Moravskoslezského kraje	17
Tab. 4	Struktura a výše výdajů návštěvníků Janáčkova máje 2011 z jiných krajů ČR a ze zahraničí	18
Tab. 5	Výše výdajů jednotlivých segmentů návštěvníků festivalu Janáčkův máj 2011.....	19
Tab. 6	Dopad návštěvníků festivalu na zvýšení produkce české ekonomiky	22
Tab. 7	Dopad návštěvníků festivalu na zvýšení hrubé přidané hodnoty (resp. HDP) v ČR	22
Tab. 8	Dopad návštěvníků festivalu na zvýšení zaměstnanosti (tvorbu pracovních míst) v ČR.....	23
Tab. 9	Dopad návštěvníků festivalu na zvýšení mzdových příjmů v ČR.....	23
Tab. 10	Podíl DPH a spotřebních daní na celkových výdajích návštěvníků	23
Tab. 11	Stručný rozpočet Janáčkova máje 2010 – výdaje	25
Tab. 12	Stručný rozpočet Janáčkova máje 2010 – příjmy	25
Tab. 13	Dopad výdajů festivalu na zvýšení české produkce	26
Tab. 14	Dopad výdajů festivalu na zvýšení českého HDP	26
Tab. 15	Dopad výdajů festivalu na tvorbu pracovních míst v ČR	27
Tab. 16	Dopad výdajů festivalu na zvýšení mzdových příjmů v ČR	27
Tab. 17	Podíl daní a odvodů do veřejných rozpočtů na celkových výdajích festivalu	28
Tab. 18	Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků (celková produkce české ekonomiky, HDP, zisky firem, zaměstnanost a mzdy zaměstnanců).....	30
Tab. 19	Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků na odvody do veřejných rozpočtů	30
Tab. 20	Odhad dopadů výdajů návštěvníků Janáčkova máje na ekonomiku Moravskoslezského kraje	31
Tab. 21	Odhad dopadů výdajů festivalu na ekonomiku Moravskoslezského kraje.....	32
Tab. 22	Odhad celkových dopadů festivalu a jeho návštěvníků na ekonomiku Moravskoslezského kraje	33
Tab. 23	Odhad čistých přínosů festivalu a jeho návštěvníků pro ekonomiku Moravskoslezského kraje	33
Tab. 24	Odhad přímých dopadů výdajů návštěvníků Janáčkova máje na ekonomiku Ostravy	34
Tab. 25	Odhad dopadů výdajů pořadatele festivalu na ekonomiku Ostravy	35
Tab. 26	Odhad celkových dopadů festivalu a jeho návštěvníků na ekonomiku Ostravy.....	36
Tab. 27	Odhad čistých přínosů festivalu a jeho návštěvníků pro ekonomiku Ostravy.....	36
Tab. 28	Přehled počtu článků v jednotlivých médiích dle monitoringu.....	37
Tab. 29	Hodnota všech článků a zpráv o Janáčkově máji 2011	38

Seznam obrázků a grafů

Obr. 1	Přímý a nepřímý (multiplikační) ekonomický efekt výdajů návštěvníků festivalu	11
Obr. 2	Přínos festivalu pro region, návštěvníky a místní komunitu	41
Graf 1	Místo bydliště návštěvníků festivalu Janáčkův máj 2011	14
Graf 2	Počet koncertů, které respondenti navštívili v rámci Janáčkova máje 2011	14
Graf 3	Věkové kategorie účastníků Janáčkova máje 2011	15
Graf 4	Míra motivace (důležitosti festivalu Janáčkův máj) při rozhodování nemístních návštěvníků navštívit Ostravu a další města konání festivalu	16
Graf 5	Struktura a výše výdajů ostravských návštěvníků Janáčkova máje 2011	17
Graf 6	Struktura a výše výdajů návštěvníků Janáčkova máje 2011 z jiných míst MS kraje	18
Graf 7	Struktura a výše výdajů českých návštěvníků Janáčkova máje 2011 z jiných krajů ČR a ze zahraničí	19
Graf 8	Výše výdajů jednotlivých segmentů návštěvníků Janáčkova máje 2011 podle bydliště	20
Graf 9	Podíl DPH na celkových výdajích návštěvníků	24
Graf 10	Podíl daní a odvodů do veřejných rozpočtů na celkových výdajích festivalu	29

O projektu, poděkování

Na projektu Analýza ekonomického dopadu festivalu Janáčkův máj 2011 se podílela řada lidí - ze strany zhotovitele (Economic impactT), zadavatele (Janáčkův máj, Asociace hudebních festivalů ČR) i mnoho externích konzultantů. Všem patří velký dík za skvěle odvedenou práci.

Economic impactT v.o.s.

Vedoucí projektu, autorka metodiky a studie	Tereza Raabová
Produkce, koordinátorky dotazníkového šetření	Lucie Bartoňová Alice Mikšová
Online dotazníky, databáze, technický výpočet dopadů a další programátorské práce	Vladimír Pilný Jan Raab
Statistický rozbor dotazníků, rešerše, práce s daty	Jan Siebert Petr Merta
Grafika, formátování, asistence	Alice Bittnerová Anna Stránská

MHF Janáčkův máj, o.p.s.

Ředitel festivalu Janáčkův máj	Jaromír Javůrek
Asistentka ředitele festivalu	Dajana Krestová
Ekonomické oddělení	Martina Illichmannová
Produkce	Jaroslava Koňářková

Tazatelé, brigádníci

Natálie Pollaková, Libuše Holešová, Veronika Javůrková, Ondřej Svoboda, Veronika Lajčíková,
Kateřina Doležalová

1 Úvod

Mezinárodní hudební festival Janáčkův máj je největším a nejprestižnějším festivalem vážné hudby v Moravskoslezském kraji. Díky svému věhlasu láká tisíce příznivců hudby z celého kraje i jiných míst ČR. Díky jejich výdajům na ubytování, stravování a další služby, ale i díky výdajům pořadatelské organizace samotné, má festival významné ekonomické dopady nejen na regionální, ale i celostátní českou ekonomiku.

Tato studie si klade za cíl odhadnout ekonomické dopady festivalu a jeho návštěvníků na českou, příp. ostravskou a krajskou ekonomiku. K dosažení tohoto cíle jsou využita data z dotazníkového šetření zacíleného na návštěvníky festivalu a data z interní evidence a účetnictví MHF Janáčkova máje, o.p.s. Sběr dat od účastníků festivalu probíhal téměř na každém koncertě prostřednictvím vyškolených tazatelů. Dohromady bylo vyplněno 655 dotazníků vypovídajících o 1 097 lidech, což je množství dobře reprezentující celou populaci návštěvníků. Respondenti byli rozděleni do tří segmentů (návštěvníci z Ostravy, z jiných míst Moravskoslezského kraje, ostatní návštěvníci z jiných krajů ČR a zahraničí) a při zachování vysoké míry statistické spolehlivosti mohla být provedena analýza dopadů jednotlivých segmentů respondentů.

Data jsou podrobena meziodvětvové (input-output) analýze založené na statistikách národních účtů Českého statistického úřadu a tabulkách dodávek a užití, ve kterých jsou zaznamenány toky zboží a služeb mezi jednotlivými odvětvími české ekonomiky. Tato metoda je mezi odborníky považována za nejpřesnější a nejnáročnější metodu zjištění ekonomických dopadů investičních projektů, vládních pobídek apod. Umožňuje zjistit, jaký bude mít zvýšená poptávka po určitých produktech celkový dopad na zvýšení produkce, hrubé přidané hodnoty (HDP), zaměstnanosti, mzdových příjmů či zisků firem v celé ekonomice. Výhodou této metody je zejména to, že díky ní lze zjistit přímé i nepřímé dopady způsobené ekonomickou aktivitou celého řetězce subdodavatelů všech produktů a služeb potřebných k zajištění akce a služeb pro diváky, tzn. i multiplikačních efektů. Meziodvětvová analýza byla doplněna o řadu dalších metod pro kvantifikaci ekonomických dopadů na další ukazatele výkonnosti české ekonomiky, včetně daňových výnosů.

2 O festivalu Janáčkův máj 2011

Mezinárodní hudební festival Janáčkův máj 2011 se uskutečnil v termínu od 23. května do 12. června a má v Moravskoslezském kraji má punc velmi významné kulturní a společenské události. Festival do regionu přivádí prvotřídní umělce z celého světa, přitom nezapomíná ani na místní mladé talenty. V roce 2011 se konal již 36. ročník festivalu, který byl zahájen tradičně programem Janáčkovy Symfoniety a Beethovenova Císařského klavírního koncertu. Program festivalu byl tvořen 21 koncerty, které se konaly v mnoha městech Moravskoslezského kraje, tj. Ostrava, Ludgeřovice, Kravaře, Hradec nad Moravicí, Kunín a Opava. Letošní ročník navštívilo více jak dva tisíce unikátních návštěvníků a prodalo se téměř sedm tisíc vstupenek. Většina koncertů byla vyprodána a umělci slavili u publika tradičně velký úspěch. Mnoho z nich bylo z pódia vyprovázáno potleskem ve stoje. Jako hlavní klad festivalu účastníci dotazníkového průzkumu často uváděli velmi srdečnou a rodinnou atmosféru, ale také spokojenost s programem a cenou vstupenek. Stávajícím ředitelem festivalu je Jaromír Javůrek a pořadatelem MHF Janáčkův máj, o.p.s.

Na koncertech v rámci festivalu se každoročně setkává česká, evropská i světová interpretační špička a nabízí to nejlepší z hudby uplynulých století, ale i díla současných autorů, kteří jsou blízce spjati s Ostravou. Do programu festivalu je také nově zařazován například jazz, mluvené slovo či tanec. Letošní ročník festivalu se soustředil na skladby romantických i současných autorů, dále na skladby francouzského a italského baroka, maďarských klasiků, ale zazněly zde i jazzové skladby. Na festivalu vystoupili například klavíristé Gerhard Oppitz, Gergely Bogányi, Fazil Say či houslisté Isabelle Faust a Ivan Ženatý. Program letošního Janáčkovy máje se zaměřil nejen na zavedené interprety, ale i na mladé umělce, jejichž tvorbu či umění interpretace návštěvníci mohli slyšet v rámci soutěží Generace či Pro Bohemia Ostrava 2011. Koncerty festivalu byly zaznamenávány i Českým rozhlasem.

Janáčkův máj byl zahájen vyprodaným koncertem Janáčkovy Symfoniety v podání Janáčkovy filharmonie Ostrava pod vedením dirigenta Tomáše Netopila. K vrcholům festivalu patřilo i vystoupení houslistky Isabelle Faust, která vystoupila s hrou na legendární housle Antonia Stradivariho z roku 1704, ale i koncerty legendárních klavíristů, kteří patří k současné světové špičce - Fazila Saye a Gergelyho Bogányiho. Zajímavostí na vystoupení Gergelyho Bogányiho je i to, že klavírista se svým recitálem a skladbami Ference Liszta vystoupil na Červeném zámku v Hradci nad Moravicí, kde sám skladatel velmi často pobýval. Společně s tímto koncertem se na zámku odehrálo i odhalení repliky reliéfu Ference Liszta. Letos poprvé mělo publikum Janáčkovy máje možnost shlédnout vystoupení významného tureckého klavíristy a skladatele Fazila Saye, který miluje improvizaci a ke všem dílům přistupuje naprosto osobitě. K mezinárodně uznávané špičce patří i Bernadetta Šuňavská, která zahrála na varhany v Ludgeřovickém chrámu sv. Mikuláše.

Velmi zajímavým a netradičním zážitkem bylo operní zpracování soudního procesu s Miladou Horákovou, v němž excelovala mezzosopranistka Soňa Červená společně s Janem Mikuškou. Tento hudební příběh je sestaven ze šokujících dobových dokumentů a citací ze soudních spisů a vévodí mu především herecké výkony legendární Soni Červené, která za ztvárnění role Milady Horákové získala Cenu Alfréda Radoka v roce 2008.

Výherci interpretační soutěže Pro Bohemia Ostrava 2011 vystoupili 24. května 2011. Zvláštní ocenění dostali Karolína Levková (zpěv, Zlín) a Johanna Haniková (klavír, Ostrava). Šestice mladých skladatelů a skladatelek, úspěšných účastníků soutěže Generace 2010 pro mladé autory do 30 let, připravila pestrou dramaturgickou nabídku oceněných komorních děl na večer 26. května. V sále Janáčkovy konzervatoře a Gymnázia v Ostravě zněly soutěžní práce Jakuba Potočky, Soni Vetché, Jiřího Najvara, Lucie Vítkové, Jana Dobiáše, Lukáše Hradila i rodačky z Ostravy Lenky Štůralové. Díla současných místních skladatelů byla prezentována v rámci festivalu již podruhé, a to na koncertu s názvem Ostrava a její skladatelé. Zazněly zde skladby Leona Juřici, Miroslava Klegy, Vladimíra Svatoše, Markéty Dvořákové, Petry Gavlasové a Sylvy Smejkalové v podání Kubínova kvarteta.

V kompresorovně Hornického muzea v Ostravě zahrála Zuzana Lapčíková se svým romsko-českým kvintetem, jež přilákala do Ostravy stovky milovníků jazzu. Zazněly zde Janáčkovy parafrázy a balady silně inspirované moravskou lidovou hudbou.

Závěrečný koncert v podání České filharmonie s dirigentem Jiřím Bělohlávkem a houslovým virtuosem Ivanem Ženatým patřil k vrcholům ostravského kulturního jara. Koncert pro housle a orchestr A. Dvořáka, stejně jako Symfonie č. 5 G. Mahlera sklídil bouřlivý potlesk a stal se tak důstojným zakončením letošního ročníku festivalu.

3 Metodika výpočtů dopadů, základní pojmy

Samotné analýze předcházely velmi rozsáhlý a detailní sběr dat od návštěvníků festivalu i od pořadatelské organizace samotné.

Pro analýzu ekonomických dopadů byla zvolena především meziodvětvová (input-output) analýza, doplněná o řadu dalších metod pro kvantifikaci ekonomických dopadů na různé ukazatele výkonnosti české ekonomiky. Souhrnná metodika je představena v samostatné příloze na konci tohoto dokumentu. Na tomto místě vysvětlíme několik základních pojmů a termínů, které jsou v dalších kapitolách často uváděny.

Sběr dat

Sběr dat od návštěvníků festivalu Janáčkův máj probíhal téměř na každém koncertu festivalu, a to prostřednictvím předem vyškolených tazatelů.

Tazatelé měli k dispozici dotazníky ve dvou verzích:

1. verze R pro diváky žijící ve městě konání koncertu, na kterém průzkum probíhal, nebo zde pracující (pokud minimálně 2x týdně dojíždějí do tohoto města) a
2. verze N pro návštěvníky, kteří nežijí ve městě konání koncertu a ani sem nedojíždějí alespoň 2x týdně. Tato verze dotazníku byla česko-anglicky a obsahovala kromě otázek na výdaje spojené s návštěvou festivalu také např. otázky na míru vlivu festivalu navštívit město, na délku pobytu či na hlavní destinaci výletu.¹

V naprosté většině případů byli návštěvníci ochotní odpovídat na otázky přímo tazatelům v rámci rozhovoru. Díky tomu nedocházelo při sběru dat k nepochopení či mylnému vyplnění dotazníku ze strany respondentů. Odměnou pro respondenty byla publikace od B. Kurase Kleštění zarostlého chodníčku.

Dohromady bylo vysbíráno 655 dotazníků, což s mírou spolehlivosti 95 % dobře reprezentuje celou populaci návštěvníků festivalu. Dotazníky byly vyplňovány za domácnosti, jelikož většinou na koncerty chodí páry nebo celé rodiny a jejich výdaje na dopravu či večeři v restauraci jsou společné. Průměrný počet členů domácností (tzn. osob na jeden dotazník) byl 1,67 osob. Dohromady tedy údaje celého výzkumu vypovídají o 1 097 lidech. Poměrně velké množství respondentů umožnilo rozdělit vzorek na více částí a při zachování vysoké míry statistické spolehlivosti analyzovat dopady jednotlivých segmentů respondentů: návštěvníků z Ostravy, z jiných míst Moravskoslezského kraje a z jiných krajů ČR a zahraničí.

Dále bylo při zpracování studie využito dat a informací z účetnictví a vnitřní evidence samotné pořádající organizace festivalu.

¹ Ukázka obou verzí dotazníků je v samostatné příloze.

Meziodvětvová (input-output) analýza

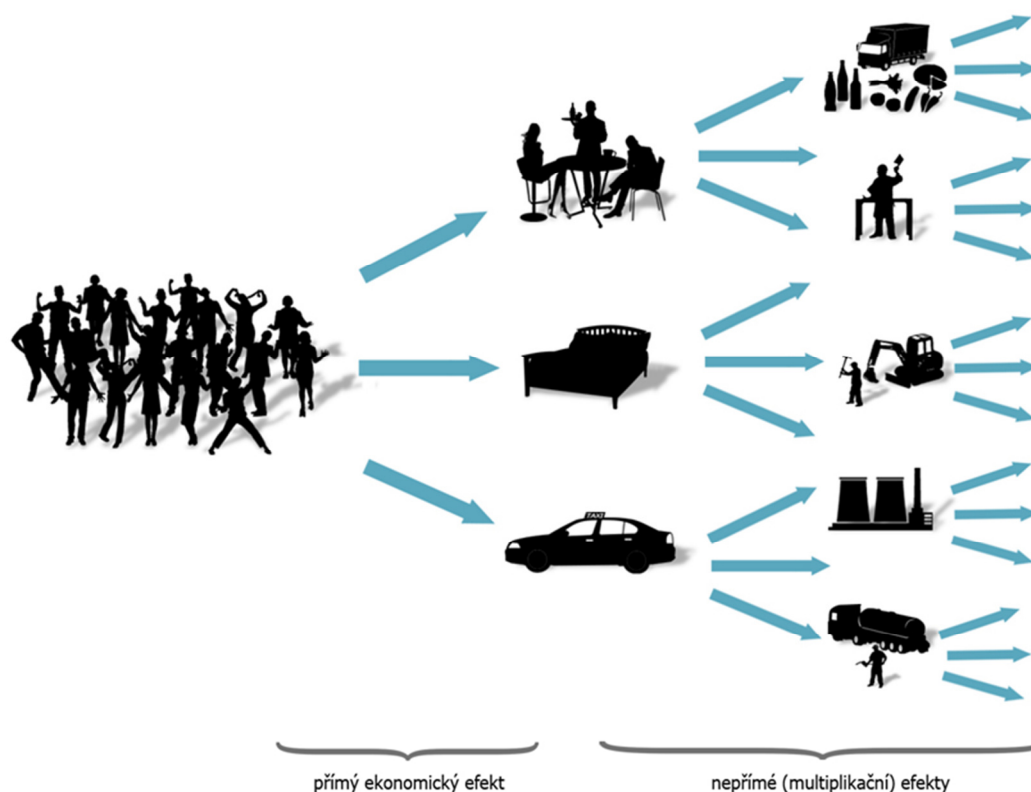
K výpočtu většiny níže uvedených výsledků bylo využito meziodvětvové (input-output) analýzy, která je mezi odborníky považována za nejpřesnější a nejnáročnější metodu zjištění ekonomických dopadů investičních projektů, vládních pobídek apod. Výpočty vychází ze statistik národních účtů Českého statistického úřadu a tabulek dodávek a užití, ve kterých jsou zaznamenány toky zboží a služeb mezi jednotlivými odvětvími české ekonomiky.

Díky této metodě můžeme zjistit, jaké bude mít zvýšená poptávka po určitých produktech (např. po ubytovacích a stravovacích službách pro návštěvníky festivalu) celkový dopad na zvýšení produkce, hrubé přidané hodnoty, zaměstnanosti či mzdových příjmů v celé ekonomice. Výhodou této metody je možnost zjistit jak přímé, tak nepřímé dopady, které jsou způsobeny ekonomickou aktivitou všech dodavatelů i celého řetězce jejich subdodavatelů služeb a výrobků potřebných k zajištění zkoumané akce (tzn. zahrnuje i multiplikační efekty).

Rozlišujeme tedy:

- **Přímé dopady** – změny v ekonomice, které jsou důsledkem přímých výdajů kulturní organizace nebo jejích návštěvníků (např. zvýšení produkce hotelů, restaurací, dopravců apod.).
- **Nepřímé dopady (multiplikační efekty)** – změny v ekonomice způsobené produkcí dalších subdodavatelů, bez kterých by přímí dodavatelé nemohli fungovat (např. hotely a restaurace poptávají zboží a služby od svých subdodavatelů a ti dále od svých subdodavatelů), tzn. změny zahrnující všechna další kola produkce vyvolané zpětnými vazbami přímých dodavatelů a jejich subdodavatelů v dané ekonomice.
- **Celkové dopady** jsou součtem přímých a nepřímých dopadů (viz níže).

Obr. 1 Přímý a nepřímý (multiplikační) ekonomický efekt výdajů návštěvníků festivalu

S pomocí input-output analýzy byly vypočteny ekonomické dopady na zvýšení:

- **celkové produkce** (obratu) ekonomiky – tzn. celkové ekonomické aktivity, tento ukazatel zahrnuje některé vstupy vícenásobně (u každého článku dodavatelského řetězce, kterým vstup projde).
- **hrubé přidané hodnoty** – tj. hodnota celkové produkce po odečtení mezispotřeby všech vstupů (zboží a služeb spotřebovaných v průběhu „výroby“). Na rozdíl od ukazatele produkce nezahrnuje ukazatel HPH některé vstupy vícenásobně, nýbrž jen jednou za celý ekonomický koloběh. Hrubá přidaná hodnota se rovná hrubému přidanému produktu (HDP) očištěnému o čisté daně.
- **zisků právnických osob a podnikatelů** – tj. čistý provozní přebytek + smíšený důchod drobných podnikatelů, rozdílová položka mezi hrubou přidanou hodnotou, náhradami zaměstnancům a čistými daněmi z výroby a z dovozu.
- **zaměstnanosti** – tvorbě nových stálých pracovních míst.
- **náhrad zaměstnancům** – tzn. mzdových příjmů zaměstnanců včetně zákonného pojištění.

Vzhledem k tomu, že multiplikátory vychází z národních účtů zpracovaných za celou českou ekonomiku, není možné je použít pro výpočty dopadů festivalu na město, resp. kraj. Pro tyto lokální dopady byly proto vždy počítány jen přímé dopady (tzn. jen dopady na přímé dodavatele zboží a služeb) bez multiplikačních efektů. Výsledky jsou tedy velmi konzervativní.

Výpočet daňových výnosů

Výpočet daňových a dalších odvodů do veřejných rozpočtů vychází částečně z výpočtů meziodvětvové analýzy (zejména z dopadů na zaměstnanost, na mzdové příjmy zaměstnanců a na čistý provozní přebytek a smíšený důchod), především však ze zákonných sazeb odvodů daní, sociálního a zdravotního pojištění, stanovených aktuálními právními normami ČR (Zákon č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů, Zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, Zákon č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení, Zákon č. 592/1992 Sb. o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění).

Konzervativnost výsledků

Veškeré výsledky uvedené ve studii jsou poměrně konzervativní a dá se předpokládat, že skutečné dopady jsou mnohem vyšší. Zde uvádíme prvky metodiky, které zajišťují konzervativnost a případně mohly ponížít skutečné dopady:

- pro výpočet dopadů způsobených návštěvníky festivalu byl základem počet unikátních fyzických návštěvníků, nikoliv celkový počet vstupenek (tzn., bylo zohledněno, kolik vstupenek připadlo na jednoho člověka).
- pokud návštěvníci v dotazníku neuvedli žádné výdaje (neodpověděli na otázku), byly tyto otázky vyhodnoceny tak, že respondenti utratili 0 Kč.
- ekonomické dopady návštěvníků byly počítány jen z těch výdajů, které přímo souvisely se zkoumaným festivalem (nebyly zahrnuty výdaje, které by diváci utratili i bez návštěvy festivalu).
- pro dopady na město a kraj byly vyčísleny jen přímé dopady, jelikož nevíme, kolik subdodavatelů má sídlo mimo daný region a kolik ne. Proto nebyly brány v potaz žádné multiplikační efekty v menším regionu, než je celá ČR.
- v případě, že bylo možné pro konkrétní výdaj využít více multiplikátorů (spadal do více odvětví), byl vždy zvolen multiplikátor nejnižší.
- vyčíslené dopady na daňové výnosy zahrnují pouze odhad části odvodů do veřejných rozpočtů, tzn. DPH, část spotřebních daní (zejm. z pohonných hmot, nikoliv z alkoholu a tabáku), daní z příjmů ze závislé činnosti fyzických osob (zaměstnanců), OSVČ a právnických osob. Kromě toho však měl festival nesporné dopady také na výběr dalších daní a poplatků, např. na silniční daň, další spotřební daně a plno dalších příspěvků do státního rozpočtu.

4 Profil návštěvníků

Pro zjištění ekonomických dopadů plynoucích z vysoké návštěvnosti festivalu byl realizován rozsáhlý dotazníkový průzkum. Vzhledem k velké ochotě respondentů bylo vysbíráno 655 řádně vyplněných dotazníků, které vypovídaly o 1 097 návštěvnicích festivalu (dotazníky byly vzhledem k povaze otázek a návštěvnosti vyplňovány za celé domácnosti, přičemž většinou byla domácnost zastoupena dvěma lidmi a průměrný počet účastníků festivalu z jedné domácnosti byl 1,67). Data zjištěná v průzkumu byla dopočítána na celkovou návštěvnost Janáčkova máje 2011, která odpovídala celkem 6 822 prodaným a darovaným vstupenkám.

Součástí dotazníků byly otázky zjišťující nejen výdaje diváků, ale také například jejich původ, věk a v případě mimostravských respondentů také informace o jejich cestě, při které navštívili festival. Podrobná analýza všech otázek dotazníků je uvedena v samostatné příloze na konci tohoto dokumentu. Zde uvádíme základní zjištěná data o profilu návštěvníků.

Místo bydliště návštěvníků

Z celkového počtu návštěvníků, kteří se během své návštěvy festivalu Janáčkův máj 2011 účastnili průzkumu, bylo 65,9 % z Ostravy, 28,1 % z jiných míst Moravskoslezského kraje, 5,8 % z jiných krajů ČR a 0,2 % ze zahraničí. Poslední skupina je statisticky nevýznamná, proto ji dále budeme slučovat se skupinou návštěvníků z jiných krajů ČR.

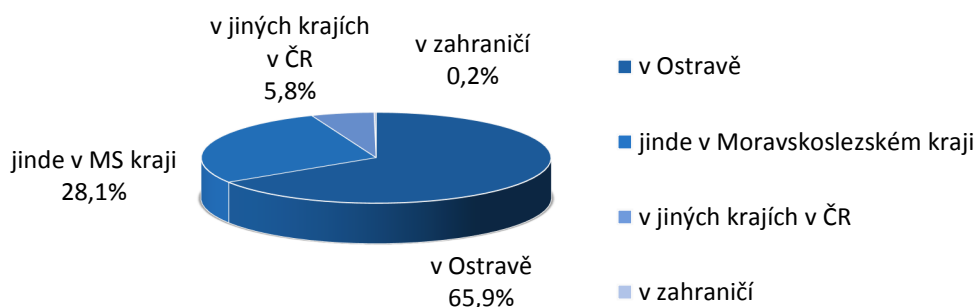
Většinu tedy tvořili návštěvníci, kteří žijí v Ostravě a v Moravskoslezském kraji nebo sem pravidelně dojíždějí. Podrobnější analýza ukazuje, že několik návštěvníků přijelo ze Zlínského kraje (2,6 %), z Prahy (1,3 %) a z Jihomoravského kraje (1,1 %). Ostatní regiony nepřesahují jedno procento. Ze zahraničí byli zaznamenáni návštěvníci z Německa a Slovenska, ovšem jen v nevýznamném počtu.

Z hlediska čistých ekonomických přínosů (nových příjmů) pro kraj jsou důležité finanční prostředky utracené nemístními turisty na území kraje. Analogicky pro Ostravu jsou zajímavé nové příjmy plynoucí od mimostravských návštěvníků, které festival přilákal do Ostravy (viz dále).

Tab. 1 Bydliště návštěvníků, kteří navštívili festival Janáčkův máj 2011

Bydliště návštěvníků	Četnost	Procenta
v Ostravě	1 448	65,9%
jinde v Moravskoslezském kraji	617	28,1%
v jiných krajích ČR	128	5,8%
v zahraničí	4	0,2%
Celkem	2 197	100%

Graf 1 Místo bydliště návštěvníků festivalu Janáčkův máj 2011

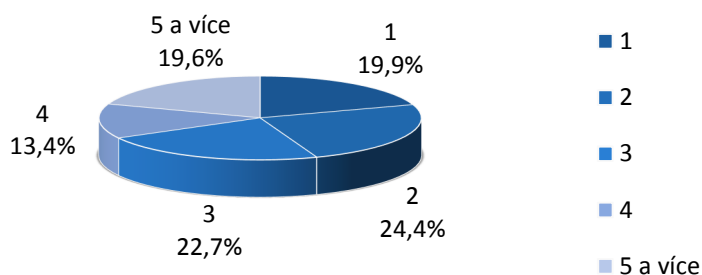

Počet navštívených koncertů

Pro další stanovení ekonomických dopadů návštěvníků je nutné zjistit unikátní počet návštěvníků, tzn. zjistit, kolik koncertů každý (resp. průměrný) divák navštívil.

Jak ukazuje Graf 2, podle průzkumu navštívilo 20% diváků jen 1 koncert během celého festivalu, mnoho diváků uvedlo, že plánují navštívit 2 koncerty (24 % všech respondentů) a 3 koncerty (23 % všech respondentů) během festivalu. Celá pětina návštěvníků uvedla, že plánuje navštívit minimálně 5 koncertů festivalu, což svědčí o velkém zájmu diváků o celý festival od začátku do konce. Průměrně diváci navštívili 3,1 koncertů v rámci Janáčkovy máje 2011.

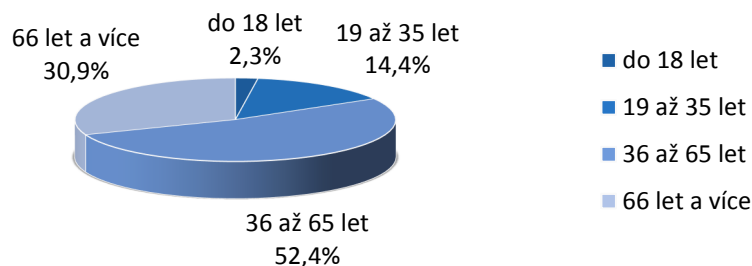
Graf 2 Počet koncertů, které respondenti navštívili v rámci Janáčkovy máje 2011

Věk účastníků festivalu

Přestože cílem šetření nebylo stanovení demografické skladby návštěvníků Janáčkova máje, byla do dotazníků zahrnuta otázka na věkovou kategorii respondentů. Těsně nadpoloviční většina účastníků byla ve věku 36 až 65 let, velmi málo byly zastoupeny děti a mládež do 18 let věku.

Graf 3 Věkové kategorie účastníků Janáčkova máje 2011

Délka pobytu v Ostravě

Se stanovením ekonomického dopadu návštěvnosti festivalu také částečně souvisí počet nocí, které návštěvníci stráví díky festivalu v Ostravě, resp. ve městě konání daného koncertu.

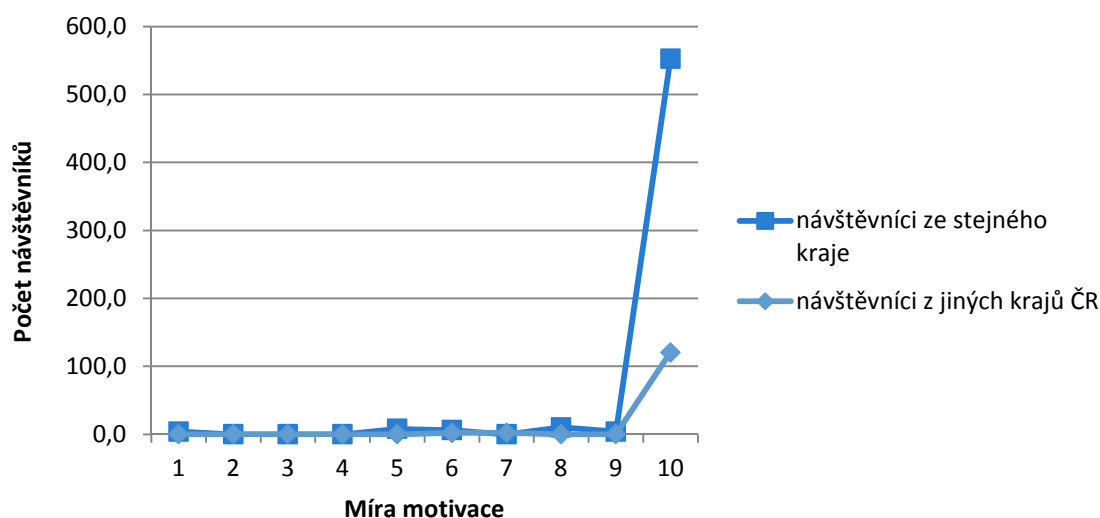
Nemístní návštěvníci nejčastěji uváděli, že ve městě koncertu nestráví žádnou noc (uvedlo to 59,4 %). Dalších 17,2 % návštěvníků uvedlo, že na výletě stráví jednu noc. S vyšším počtem nocí počet odpovědí postupně klesá. Průměrně strávili návštěvníci z jiných krajů ČR a ze zahraničí během své návštěvy festivalu přibližně jednu noc (1,4) v Ostravě, resp. městě konání koncertu.

Důležitost festivalu při rozhodování navštívit Ostravu

Někteří návštěvníci festivalu přijeli do Ostravy či Moravskoslezského kraje z jiného důvodu a festivalový koncert byl jen určitým zpestřením jejich pobytu, nebo pro ně byl Janáčkův máj jen jedním z více motivů navštívit Ostravu či jiné město v kraji. U těchto návštěvníků nemůžeme plně započítat veškeré jejich výdaje do dopadů festivalu. Proto byla do dotazníku zahrnuta velmi důležitá otázka: „Jak důležitý byl festival při rozhodování navštívit město konání koncertu?“, u které měli respondenti zakroužkovat míru důležitosti od 0 (festival nebyl důvodem návštěvy) až po 10 (Janáčkův máj by hlavním motivem k návštěvě města). Podle této míry motivace byl také započten podíl uvedených výdajů respondenta jako výdaje související s festivalem.

Průměrná odpověď pro nemístní byla 9,6, přičemž Janáčkův máj byl hlavním důvodem k navštívení Ostravy (resp. města konání koncertu) pro 93,7 % návštěvníků z jiných krajů ČR a zahraničí.

Graf 4 Míra motivace (důležitosti festivalu Janáčkův máj) při rozhodování nemístních návštěvníků navštívit Ostravu a další města konání festivalu

Za co návštěvníci festivalu utráceli

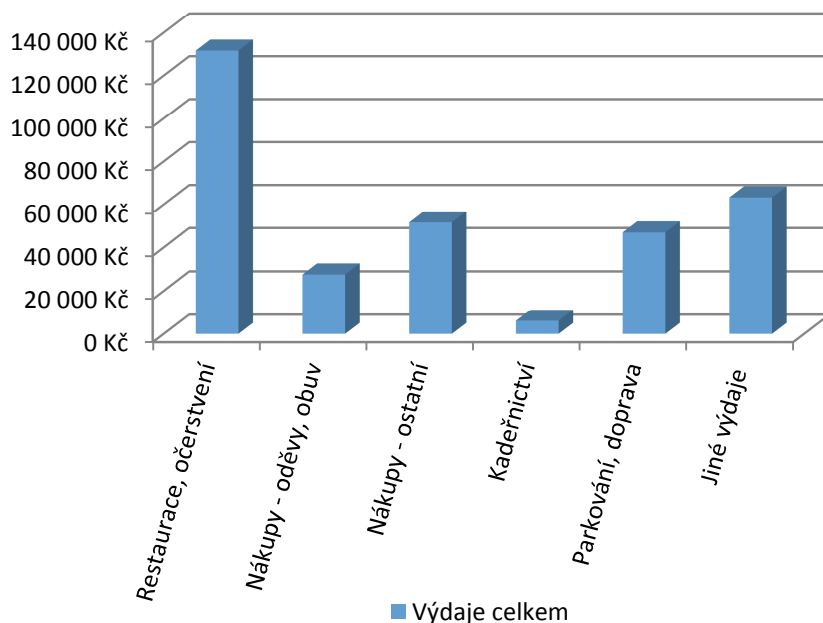
Všichni návštěvníci festivalu utratili za vstupenky, programy a katalogy festivalu dohromady 1 253 796 Kč. Dalších 736 477 Kč utratili za další nákupy a služby, například za večere v restauracích, za dopravu nebo nákupy šatů.

Místní diváci, kteří nemuseli do Ostravy cestovat, ani se zde ubytovávat, logicky nevyložili v souvislosti s návštěvou festivalu tolik peněz jako nemístní posluchači. Následující grafy ukazují výši a strukturu vedlejších výdajů ostravských, ostatních krajských a nemístních návštěvníků festivalu.

Tab. 2 Struktura a výše výdajů ostravských návštěvníků Janáčkovy máje 2011

Výdaje místních návštěvníků během návštěvy festivalu	Výdaje celkem
Jídlo, pití, restaurace, občerstvení	131 624 Kč
Nákupy - oděvy, textil, obuv	27 532 Kč
Nákupy - CD, suvenýry apod.	51 540 Kč
Kadeřnictví	6 107 Kč
Parkování, doprava	46 911 Kč
Jiné výdaje	63 254 Kč
Celkem	326 969 Kč

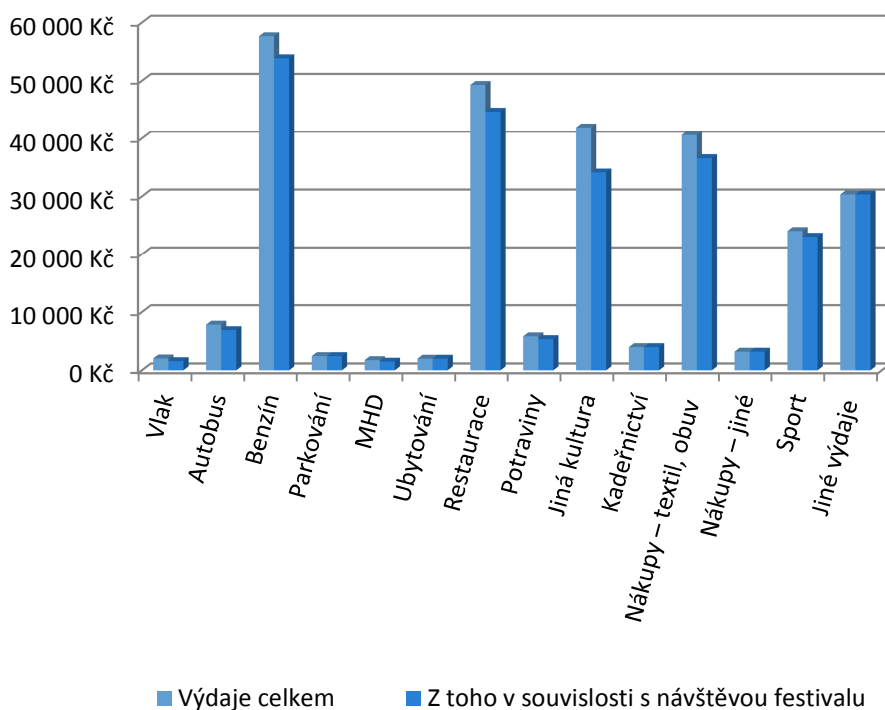
Graf 5 Struktura a výše výdajů ostravských návštěvníků Janáčkova máje 2011

Tab. 3 Struktura a výše výdajů návštěvníků Janáčkova máje 2011 z jiných míst Moravskoslezského kraje

Výdaje ostatních návštěvníků ze stejného kraje	Výdaje celkem	Z toho v souvislosti s návštěvou festivalu
Doprava		
Jízdenky – vlak	2 042 Kč	1 566 Kč
Jízdenky – autobus	7 837 Kč	6 895 Kč
Auto - nákup benzínu	57 658 Kč	53 863 Kč
Parkování	2 443 Kč	2 443 Kč
Městská hromadná doprava	1 746 Kč	1 494 Kč
Další výdaje		
Ubytování	2 002 Kč	2 002 Kč
Jídlo a pití v restauracích a barech	49 292 Kč	44 662 Kč
Potraviný (v obchodech)	5 843 Kč	5 356 Kč
Jiná kultura (mimo JM)	41 929 Kč	34 120 Kč
Kadeřnictví ap.	3 985 Kč	3 985 Kč
Nákupy – oděvy, textil, obuv	40 606 Kč	36 601 Kč
Nákupy – jiné	3 204 Kč	3 204 Kč
Sport	24 028 Kč	23 027 Kč
Jiné výdaje	30 336 Kč	30 336 Kč
Celkem	272 950 Kč	249 553 Kč

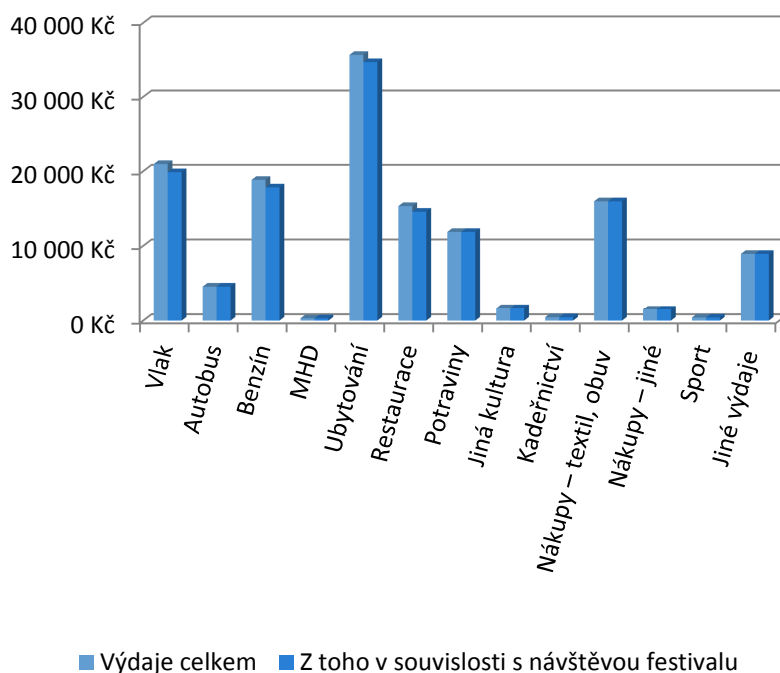
Graf 6 Struktura a výše výdajů návštěvníků Janáčkova máje 2011 z jiných míst Moravskoslezského kraje

Tab. 4 Struktura a výše výdajů návštěvníků Janáčkova máje 2011 z jiných krajů ČR a ze zahraničí

Výdaje návštěvníků z jiných krajů ČR a ze zahraničí	Celkem Kč	Z toho v souvislosti s návštěvou festivalu
Doprava		
Jízdenky – vlak	20 945 Kč	19 863 Kč
Jízdenky – autobus	4 605 Kč	4 605 Kč
Auto - nákup benzínu	18 853 Kč	17 852 Kč
Městská hromadná doprava	296 Kč	296 Kč
Další výdaje		
Ubytování	35 603 Kč	34 642 Kč
Jídlo a pití v restauracích a barech	15 386 Kč	14 645 Kč
Potraviny (v obchodech)	11 834 Kč	11 834 Kč
Jiná kultura (mimo JM)	1 714 Kč	1 714 Kč
Kadeřnictví ap.	441 Kč	441 Kč
Nákupy – oděvy, textil, obuv	16 019 Kč	16 019 Kč
Nákupy – jiné	1 527 Kč	1 527 Kč
Sport	400 Kč	400 Kč
Jiné výdaje	8 934 Kč	8 934 Kč
Celkem	136 557 Kč	132 773 Kč

Graf 7 Struktura a výše výdajů návštěvníků Janáčkova máje 2011 z jiných krajů ČR a ze zahraničí

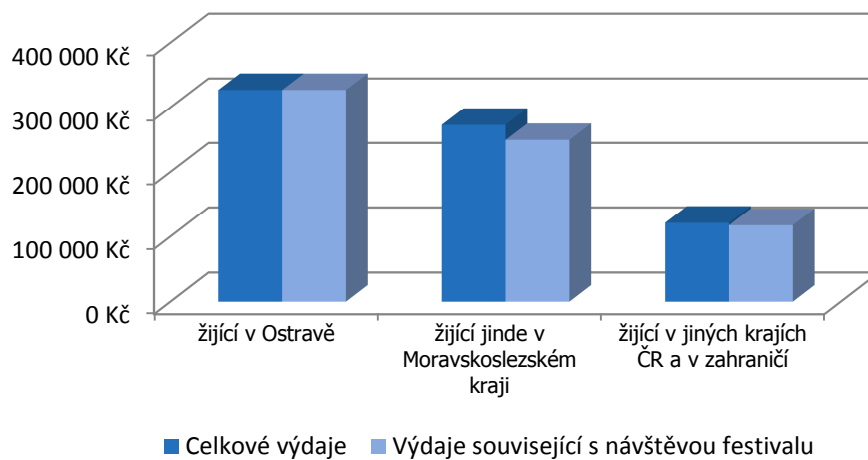

Následující tabulka a graf znázorňují výši výdajů, které každý segment návštěvníků utratil celkem během své cesty a přímo v souvislosti s návštěvou festivalu.

Tab. 5 Výše výdajů jednotlivých segmentů návštěvníků festivalu Janáčkův máj 2011

Segment návštěvníků	Podíl skupiny na celkové návštěvnosti	Celkové výdaje	Výdaje související s návštěvou festivalu
Žijící v Ostravě	66%	326 969 Kč	326 969 Kč
Žijící jinde v Moravskoslezském kraji	28%	272 950 Kč	249 553 Kč
Žijící v jiných krajích ČR a v zahraničí	6%	136 557 Kč	132 773 Kč
Celkem	100%	736 477 Kč	709 296 Kč

Graf 8 Výše výdajů jednotlivých segmentů návštěvníků Janáčkova máje 2011 podle bydliště

Z grafu i z tabulky je zřejmé, že nejpočetnější skupina návštěvníků byla tvořena místními (65,9 %), jejichž výdaje na návštěvu festivalu byli taktéž nejvyšší, a to i přes to, že nemuseli platit ubytování, dopravu a jiné výdaje oproti nemístním návštěvníkům. Naopak nejméně početnou skupinu tvořili návštěvníci žijící v jiných krajích ČR a v zahraničí (6 %), jejichž výdaje spojené s návštěvou festivalu jsou nejnižší. Výše výdajů jednotlivých segmentů návštěvníků je přímo úměrná početnosti dané skupiny.

5 Dopady Janáčkova máje na českou ekonomiku

5.1 Ekonomické dopady návštěvníků festivalu

V této kapitole jsou představeny přímé, nepřímé a celkové dopady na českou ekonomiku, které byly vyvolány návštěvníky festivalu a jejich výdaji v restauracích, hotelech, obchodech a podobně.

Dopady zahrnují ekonomickou aktivitu vyvolanou všemi návštěvníky festivalu (místními, českými i zahraničními).

Čisté **přínosy** zahrnují ekonomickou aktivitu vyvolanou pouze nemístními návštěvníky festivalu, tzn. jedná se o efekty vyvolané novými příjmy, které díky festivalu plynou do regionu odjinud. Přínosy tedy tvoří část celkových dopadů, které souvisí s příjezdovým cestovním ruchem a které přímo působí na zvýšení tuzemské produkce, HDP, zaměstnanosti apod. V případě Janáčkova máje můžeme sledovat čisté přínosy na ekonomiku Moravskoslezského kraje a Ostravy (ke stanovení čistých přínosů pro ekonomiku celé České republiky by muselo festival navštívit podstatně více zahraničních turistů).

5.1.1 Dopad výdajů návštěvníků na obrat české ekonomiky, HDP a zisky firem

Všichni návštěvníci Janáčkova máje 2011 dohromady utratili za vstupenky, programy a katalogy festivalu 1 253 796 Kč (příjem festivalu, viz kapitola 5.2) a v souvislosti s návštěvou festivalu dalších **709 296 Kč** za služby a zboží v restauracích, hotelech, obchodech apod. Tato částka představovala impuls pro další ekonomickou aktivitu místních podniků a firem (přímé dopady) i jejich dodavatelů a subdodavatelů (nepřímé efekty).

Díky těmto výdajům ve výši 709 296 Kč přispěli návštěvníci ke zvýšení produkce přímých dodavatelů (hotelů, restaurací, dopravců, obchodů ap.) o 530 350 Kč a jejich subdodavatelů o dalších 429 163 Kč. **Výdaje návštěvníků festivalu tedy způsobily zvýšení obratu (produkce) v české ekonomice celkem o 959 513 Kč.**

Z toho 315 130 Kč připadlo na celkové zvýšení hrubé přidané hodnoty, resp. HDP české ekonomiky. Zbýlých 644 383 Kč podniky vynaložily na mezispotřebu vstupů, tzn. poslali dál do ekonomiky subdodavatelům².

Tab. 6 Dopad návštěvníků festivalu na zvýšení produkce české ekonomiky

	Přímý dopad na produkci (Kč)	Nepřímý dopad na produkci (Kč)	Celkový dopad na produkci (Kč)
Dopady všech návštěvníků	530 350 Kč	429 163 Kč	959 513 Kč

Tab. 7 Dopad návštěvníků festivalu na zvýšení hrubé přidané hodnoty (resp. HDP) v ČR

	Přímý dopad na HDP (Kč)	Nepřímý dopad na HDP (Kč)	Celkový dopad na HDP (Kč)
Dopady všech návštěvníků	173 451 Kč	141 679 Kč	315 130 Kč

Zvýšená hrubá přidaná hodnota podniků a dalších ekonomických subjektů byla rozdělena na náhrady zaměstnancům (mzdy a zákonné pojištění), na spotřebu fixního kapitálu, na daně a zbytek tvořil čistý provozní přebytek (zisk). **Zisk právnických osob a podnikatelů**, kterým přímo i zprostředkovaně (nepřímě) plynuly útraty návštěvníků v souvislosti s festivalem, se tímto **zvýšil zhruba o 100 073 Kč** (viz Tab. 8).

5.1.2 Dopad výdajů návštěvníků na zaměstnanost a mzdy

Uznatelné výdaje návštěvníků festivalu přispěly nejen k větší produkci a zvýšení HDP České republiky, ale také k tvorbě či zachování 0,5 pracovních míst v hotelech, restauracích, obchodech apod. (přímý efekt) a dalších 0,2 míst u jejich subdodavatelů (nepřímý efekt). Dohromady tedy **výdaje návštěvníků „zaměstnaly“ u dodavatelů 0,7 stálých pracovníků na plný úvazek, ať už zaměstnanců nebo živnostníků (podnikatelů)**. (Kromě toho samotná organizace festivalu zaměstnala řadu dalších lidí jak přímo, tak nepřímě u svých dodavatelů a subdodavatelů prostřednictvím nákupu zboží a služeb pro festival - viz dále.)

Zaměstnancům, kteří byli zaměstnáni díky výdajům návštěvníků na pracovní poměr v hotelech, restauracích apod. (tedy ne živnostníkům), byly **vyplaceny mzdy a zákonné pojištění ve výši 144 499 Kč** (náhrady zaměstnancům).

² Ukazatel zvýšení produkce započítává mezispotřebu vstupů. tzn. pokud jeden podnik nakoupí určité zboží a dále ho přeprodá, zvýšil se obrát (produkce) všem článkům řetězce, které toto zboží nakoupily a prodaly. Oproti tomu multiplikátor hrubé přidané hodnoty započítává všechny vstupy pouze jednou a nedopouští se tak nadhodnocení dopadu jako multiplikátor produkce.

Tab. 8 Dopad návštěvníků festivalu na zvýšení zaměstnanosti (tvorbu pracovních míst) v ČR

	Přímý dopad na zaměstnanost	Nepřímý dopad na zaměstnanost	Celkový dopad na zaměstnanost
Dopady všech návštěvníků	0,5	0,2	0,7

Tab. 9 Dopad návštěvníků festivalu na zvýšení mzdových příjmů v ČR

	Přímý dopad na mzdy (Kč)	Nepřímý dopad na mzdy (Kč)	Celkový dopad na mzdy (Kč)
Dopady všech návštěvníků	87 663 Kč	56 836 Kč	144 499 Kč

5.1.3 Dopad výdajů návštěvníků na daňové výnosy

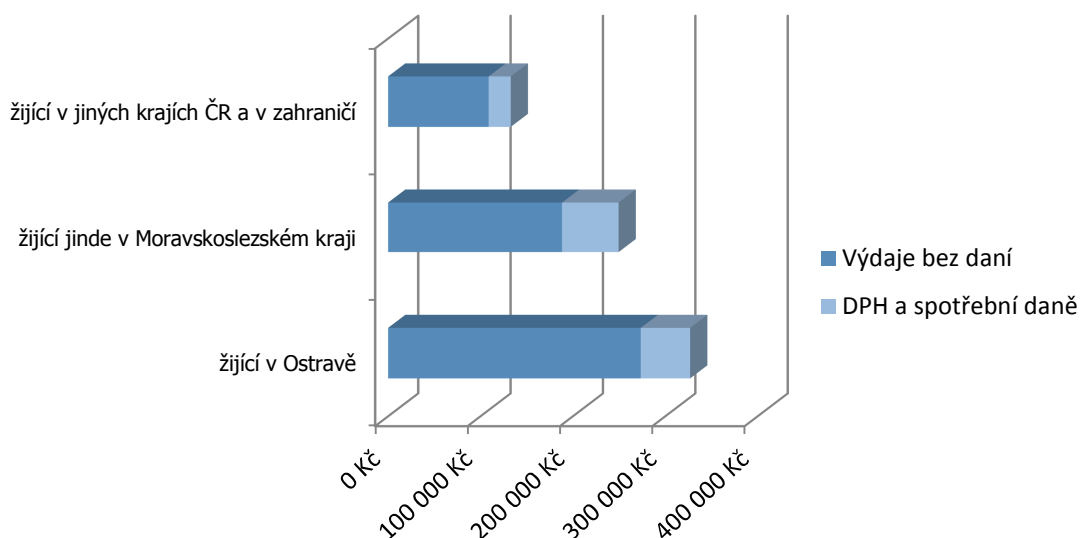
Z celkové částky 709 296 Kč, kterou všichni návštěvníci festivalu zaplatili za ubytovací, stravovací služby, dopravu, nákupy atd. přímo v souvislosti s návštěvou festivalu, bylo **odvedeno minimálně 138 698 Kč státu na dani z přidané hodnoty (DPH) a spotřebních daních.**

Následující tabulka a graf uvádí, kolik utratili za daně jednotlivé segmenty návštěvníků podle místa bydliště.

Tab. 10 Podíl DPH a spotřebních daní na celkových výdajích návštěvníků

Segment návštěvníků	Výdaje bez daní	DPH a spotřební daně	Celkové výdaje související s návštěvou festivalu
žijící v Ostravě	273 493 Kč	53 477 Kč	326 969 Kč
žijící jinde v Moravskoslezském kraji	188 283 Kč	61 271 Kč	249 553 Kč
žijící v jiných krajích ČR a v zahraničí	108 823 Kč	23 951 Kč	132 773 Kč
Celkem	570 598 Kč	138 698 Kč	709 296 Kč

Graf 9 Podíl DPH na celkových výdajích návštěvníků

Díky výdajům návštěvníků se zvýšila zaměstnanost a mzdové příjmy pracovníků v hotelech, restauracích a dalších podnicích. Zaměstnanci, živnostníci a zaměstnavatelé - přímí i nepřímí dodavatelé služeb a produktů festivalovým návštěvníkům - odvedli do veřejných rozpočtů **sociální a zdravotní pojištění** ve výši cca 60 000 Kč a daň z příjmů fyzických a právnických osob ve výši cca 40 000 Kč.

Díky návštěvníkům festivalu bylo tedy odvedeno do veřejných rozpočtů celkem přibližně 239 000 Kč.

5.2 Ekonomické dopady pořadatele festivalu

Podobně jako u výdajů, které utratili návštěvníci, tak i výdaje na organizaci festivalu generují ekonomické dopady na zvýšení české produkce, HDP, zaměstnanosti a mzdových příjmů, a to jak přímo (tzn. zvýšenou aktivitou přímých dodavatelů zboží a služeb pro festival), tak nepřímo – multiplikovaně (tzn. zvýšenou aktivitou dalších subdodavatelů, kteří zajišťují zboží a služby pro přímé dodavatele). Vzhledem k tomu, že Janáčkův máj je především regionální festival pro místní návštěvníky, jsou ekonomické dopady i přínosy rozpočtu festivalu významnější než dopady festivalových návštěvníků.

Rozpočet Janáčkova máje v roce 2010 dosahoval výše 16 558 718 Kč.³ Strukturu výdajů a příjmů stručně shrnují následující tabulky Tab. 11 a Tab. 12.

³ Pro výpočty dopadů vlastní organizace festivalu byla použita data za účtovací rok 2010, jakožto poslední rok s uzavřeným účetnictvím. Z hlediska metodiky to nevádí, jelikož rozpočet festivalu se v letech 2010 a 2011 nijak dramaticky neliší.

Tab. 11 Stručný rozpočet Janáčkova máje 2010 – výdaje

Rozpočet festivalu	Výdaje
Mzdové náklady vč. zákonného pojištění	2 501 417 Kč
Umělecký a kulturní program vč. honorářů	7 721 033 Kč
Propagace, reklama, tisk	2 254 719 Kč
Materiál, nákupy zboží	1 014 320 Kč
Energie (elektrina, plyn, voda)	25 473 Kč
Spoje (telefon, fax, pošta, internet, kurýr)	116 293 Kč
Opravy, údržba, ostraha a další služby	18 200 Kč
Cestovné, ubytovací a stravovací zařízení	265 155 Kč
Právní, účetní, překlad. a další odb. služby	323 758 Kč
Pronájmy nemovitostí a zařízení	1 356 807 Kč
Finanční služby, pojištění	266 837 Kč
Poplatky - členství, autorská práva	161 751 Kč
Náklady na reprezentaci	284 340 Kč
Silniční daň	1 615 Kč
Daň z příjmů	247 000 Kč
Celkem	16 558 718 Kč

Zdroj: MHF Janáčkův máj, o.p.s.

Tab. 12 Stručný rozpočet Janáčkova máje 2010 – příjmy

Rozpočet festivalu	Příjmy
Granty a dotace od českých subjektů:	
Ministerstvo kultury	1 045 000 Kč
Město Ostrava	5 750 000 Kč
Moravskoslezský kraj	1 500 000 Kč
Město Orlová	30 000 Kč
Příjmy od podniků majících sídlo:	
ve městech konání festivalu	1 201 667 Kč
jinde v MS kraji	560 000 Kč
jinde v ČR	2 597 074 Kč
Další příjmy:	
příjmy z prodeje vstupenek, katalogů a programů	1 253 796 Kč
dary právnických osob	680 000 Kč
tržby z hospodářské činnosti	235 697 Kč
aktivace+úroky+ost výnosy	322 574 Kč
Celkem	15 175 808 Kč

Zdroj: MHF Janáčkův máj, o.p.s.

5.2.1 Dopad výdajů festivalu na obrat české ekonomiky, HDP a zisky firem

Organizátoři festivalu zaplatili tuzemským dodavatelům a umělcům dohromady 10 149 124 Kč bez DPH, o tuto hodnotu museli přímí dodavatelé festivalu zvýšit svoji produkci. Další výdaje plynuly na mzdy pracovníků MHF Janáčkova máje, o.p.s., zahraničním umělcům do jiných zemí, dále na DPH, daň z příjmu a další daně.

Ke zvýšení své produkce potřebovali dodavatelé nakoupit zboží a služby od svých dodavatelů a ti od dalších subdodavatelů a tak dále. Všechna tato návazná kola dodavatelského řetězce vyžadovala zvýšení produkce o dalších 7 744 304 Kč. Výdaje festivalu dodavatelům za zboží a služby tak způsobily celkové zvýšení produkce v české ekonomice o 17 893 428 Kč. Z toho 6 423 903 Kč připadlo na zvýšení hrubé přidané hodnoty, resp. českého HDP.

Pokud k tomu připočteme celkovou produkci festivalu, potom se díky výdajům festivalu **zvýšila produkce české ekonomiky celkem o 34 452 146 Kč a hrubá přidaná hodnota (HDP) o 11 351 838 Kč.**

Tab. 13 Dopad výdajů festivalu na zvýšení české produkce

	Přímý dopad na produkci (Kč)	Nepřímý dopad na produkci (Kč)	Celkový dopad na produkci (Kč)
Dopady dodavatelů festivalu	10 149 124 Kč	7 744 304 Kč	17 893 428 Kč
Dopady festivalu samotného	16 558 718 Kč	x	16 558 718 Kč
Dopady celkových výdajů festivalu	26 707 842 Kč	7 744 304 Kč	34 452 146 Kč

Tab. 14 Dopad výdajů festivalu na zvýšení českého HDP

	Přímý dopad na HDP (Kč)	Nepřímý dopad na HDP (Kč)	Celkový dopad na HDP (Kč)
Dopady dodavatelů festivalu	2 788 736 Kč	3 635 167 Kč	6 423 903 Kč
Dopady festivalu samotného	4 927 935 Kč	x	4 927 935 Kč
Dopady celkových výdajů festivalu	7 716 671 Kč	3 635 167 Kč	11 351 838 Kč

Zvýšená hrubá přidaná hodnota dodavatelů festivalu byla rozdělena na náhrady zaměstnancům (mzdy a zákonné pojištění), na spotřebu fixního kapitálu, na daně a zbytek tvořil čistý provozní přebytek (zisk).

Zisk právnických osob a podnikatelů, kterým přímo i zprostředkovaně (nepřímo) plynuly finance z rozpočtu festivalu, se tímto **zvýšil zhruba o 1 451 823 Kč**.

5.2.2 Dopad výdajů festivalu na zaměstnanost a mzdy

Organizátor festivalu MHF Janáčkův máj, o.p.s. zaměstnává 4 osoby na plný úvazek. Kromě toho dává práci dalším 26 brigádníkům, kteří odpracují dohromady zhruba 1 300 hodin. V přepočtu na plné celoroční úvazky vytváří celkem přibližně 4,7 pracovních míst.

Výdaje Janáčkova máje na zboží a služby pomáhají zaměstnat dalších 2,5 pracovníků na plný úvazek u přímých dodavatelů festivalu. Tito dodavatelé následně vytvoří dalších 3,9 pracovních míst u svých dodavatelů a subdodavatelů. Dohromady se tedy festival **zaslouží o vytvoření více než 11,1 pracovních míst** (pro zaměstnance i živnostníky).

Tab. 15 Dopad výdajů festivalu na tvorbu pracovních míst v ČR

	Přímý dopad na zaměstnanost	Nepřímý dopad na zaměstnanost	Celkový dopad na zaměstnanost
Dopady dodavatelů festivalu	2,5	3,9	6,4
Dopady festivalu samotného	4,7	x	4,7
Dopady celkových výdajů festivalu	7,2	3,9	11,1

Na náhrady zaměstnanců (mzdové výdaje včetně zákonného pojištění) plynulo ze samotného rozpočtu festivalu 2 501 417 Kč. Díky zakázkám pro Janáčkův máj vyplatili přímí dodavatelé festivalu svým zaměstnancům dalších 801 000 Kč a jejich návazní dodavatelé svým zaměstnancům 1 311 451 Kč. **Celkem se díky rozpočtu festivalu zvýšily náhrady (odměny) zaměstnancům v ČR o 4 613 868 Kč.**⁴

Tab. 16 Dopad výdajů festivalu na zvýšení mzdových příjmů v ČR

	Přímý dopad na mzdy (Kč)	Nepřímý dopad na mzdy (Kč)	Celkový dopad na mzdy (Kč)
Dopady dodavatelů festivalu	801 000 Kč	1 311 451 Kč	2 112 451 Kč
Dopady festivalu samotného	2 501 417 Kč	x	2 501 417 Kč
Dopady celkových výdajů festivalu	3 302 417 Kč	1 311 451 Kč	4 613 868 Kč

⁴ Jsou zde zahrnuty jen mzdy, pojištění a další odměny zaměstnanců. Příjmy osob samostatně výdělečně činných (živnostníci atd.) jsou zahrnuty ve ziscích firem a podnikatelů.

5.2.3 Dopad výdajů festivalu na daňové výnosy

Janáčkův máj je částečným plátcem DPH: výnosy z hlavní činnosti má od DPH osvobozeny, odvádí DPH z výnosů z hospodářské činnosti (především reklamní činnost), které představují cca 29 % celkových výnosů. Z toho vyplývá nárok na odpočet DPH na vstupu dle koeficientu ve výši 29% z poměrových nákladů (tzn. ze vstupů či nákladů, které se týkají obou skupin výnosů, neboť u nákladů, které se týkají jen hlavní činnosti, není nárok na odpočet žádný). Celkový roční odvod DPH na výstupu činil vloni 1 016 555 Kč, celkový nárok na odpočet za stejné období po krácení ročním koeficientem činil 112 260 Kč, tzn. celkem bylo na DPH za celý rok zapláceno 904 295 Kč.

Dále festival odvedl do státní pokladny daň za zahraniční umělce ve výši 370 928 Kč (bez nároku na odpočet), silniční daň ve výši 1 615 Kč a daň z příjmů právnických osob ve výši 247 000 Kč. Dohromady tedy **festival zaplatil na daních 1 523 838 Kč.**

Jak už bylo zmíněno, organizátor festivalu (MHF Janáčkův máj, o.p.s.) zaměstnává 4 osoby a dalších 26 brigádníků. Za všechny tyto pracovníky vloni odvedl 588 655 Kč na zákonné sociální a zdravotní pojištění, dalších cca 190 447 Kč odvedli na pojistném pracovníci ze svých platů. Kromě toho byly jejich mzdy a odměny poníženy o daň z příjmu fyzických osob ve výši cca 260 000 Kč.⁵ **Dohromady tedy festival a jeho zaměstnanci odvedli do veřejných rozpočtů 2 561 640 Kč.**

Z výdajů, které festival vynaložil na umělecký program a na nákup zboží a služeb, **odvedli přímí i nepřímí dodavatelé festivalu do veřejných rozpočtů dalších zhruba 1 396 470 Kč** na daních a zákonném pojištění zaměstnanců.

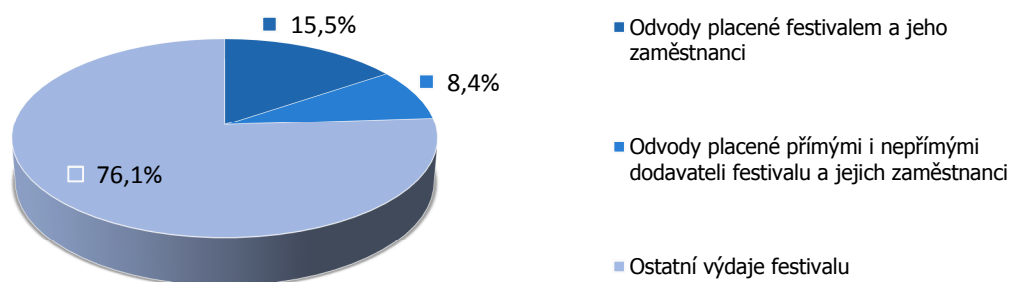
Strukturu výdajů festivalu a podíl odvodů festivalu a jeho dodavatelů do veřejných rozpočtů ukazuje následující Tab. 17 a Graf 10. Vidíme, že **z celkových výdajů festivalu tvoří platby do veřejných rozpočtů dohromady přibližně 24 %.**

Tab. 17 Podíl daní a odvodů do veřejných rozpočtů na celkových výdajích festivalu

Daně a ostatní platby do veřejných rozpočtů	
Odvozy placené festivalem a jeho zaměstnanci	2 561 640 Kč
Odvozy placené přímými i nepřímými dodavateli festivalu a jejich zaměstnanci	1 396 470 Kč
Ostatní výdaje festivalu	12 600 607 Kč
Celkové výdaje festivalu	16 558 718 Kč

⁵ Jedná se o kvalifikovaný odhad, který vychází z výpočtů odvodů na sociální a zdravotní pojištění a daní z příjmů fyzických osob dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Graf 10 Podíl daní a odvodů do veřejných rozpočtů na celkových výdajích festivalu

5.3 Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků na českou ekonomiku

Festival Janáčkův máj 2011 navštívilo celkem 2 197 unikátních návštěvníků, jejichž výdaje způsobily zvýšení obratu (produkce) v české ekonomice celkem o 959 513 Kč. Produkce samotného festivalu a jeho dodavatelů dosahovala 34 452 146 Kč, tzn. dohromady se díky festivalu zvýšil obrat české ekonomiky o 35 411 659 Kč. Z toho **11 666 967 Kč připadlo na celkové zvýšení hrubé přidané hodnoty**, resp. HDP české ekonomiky.

Hrubá přidaná hodnota podniků a dalších ekonomických subjektů byla rozdělena na náhrady zaměstnancům (mzdy a zákonné pojištění), na spotřebu kapitálu, na daně a zbytek tvořil čistý provozní přebytek (zisk). Dopad na zisk právnických osob a podnikatelů generovaný přímo i nepřímo z útraty návštěvníků festivalu a z výdajů festivalu samotného činil 1 551 896 Kč.

Výdaje návštěvníků a festivalu přispěly nejen ke zvýšení produkce v české ekonomice a ke zvýšení HDP, ale také k tvorbě či zachování **11,8 pracovních míst**, a to jak u dodavatelů, subdodavatelů, tak i v rámci organizace festivalu samotného. Zaměstnancům, kteří byli zaměstnáni díky celkovým dopadům festivalu (tj. dopadům výdajů návštěvníků i pořadatele festivalu), byly **vyplaceny mzdy a další náhrady ve výši 4 758 367 Kč**.

Z celkové částky, kterou zaplatili návštěvníci i festival samotný, bylo odvedeno minimálně 1 042 993 Kč státu na dani z přidané hodnoty (DPH) a spotřebních daních. Dále do veřejných rozpočtů plynulo cca 1 653 421 Kč na sociálním a zdravotním pojištění a 1 500 395 Kč na daních z příjmů fyzických a právnických osob. Dohromady tedy **ziskaly veřejné rozpočty díky festivalu přibližně 4 196 808 Kč**.

Celkové dopady návštěvníků festivalu, stejně jako i dopady spojené s organizací festivalu jsou shrnuty v tabulkách Tab. 188 a Tab. 19.

Tab. 18 Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků (celková produkce české ekonomiky, HDP, zisky firem, zaměstnanost a mzdy zaměstnanců)

	Dopady na produkci	Dopady na HDP	Dopady na zisky firem a podnikatelů	Dopady na zaměstnanost	Dopady na mzdy zaměstnanců
Dopady výdajů návštěvníků	959 513 Kč	315 130 Kč	100 073 Kč	0,7	144 499 Kč
Dopady výdajů festivalu	34 452 146 Kč	11 351 838 Kč	1 451 823 Kč	11,1	4 613 868 Kč
Celkem	35 411 659 Kč	11 666 967 Kč	1 551 896 Kč	11,8	4 758 367 Kč

Tab. 19 Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků na odvody do veřejných rozpočtů

	Dopady na DPH a spotřební daně	Dopady na výběr daní z příjmu fyz. i práv. osob	Dopady na odvody soc. a zdrav. pojištění	Celkem do veřejných rozpočtů
Dopady výdajů návštěvníků	138 698 Kč	40 000 Kč	60 000 Kč	238 698 Kč
Dopady výdajů festivalu	904 295 Kč	1 460 395 Kč	1 593 421 Kč	3 958 110 Kč
Celkem	1 042 993 Kč	1 500 395 Kč	1 653 421 Kč	4 196 808 Kč

6 Dopady Janáčkova máje na ekonomiku Moravskoslezského kraje

Vzhledem k tomu, že většina výdajů festivalu i jeho návštěvníků plyne místním podnikům, má Janáčkův máj velký význam především pro Moravskoslezský kraj. Tato kapitola uvádí odhady přímých ekonomických dopadů výdajů festivalu a jeho návštěvníků na kraj. Jelikož multiplikátory pro výpočet nepřímých dopadů vychází z národních účtů ČSÚ a lze použít jen pro výpočty dopadů na celou českou ekonomiku, jsou v této kapitole uvedeny pouze dopady přímých dodavatelů.

Kapitola je opět rozdělena na dopady výdajů návštěvníků festivalu a dopady výdajů festivalu samotného. Pro zjednodušení v této kapitole předpokládáme, že všichni přímí dodavatelé zboží a služeb pro festival a návštěvníky jsou z Moravskoslezského kraje a všichni nepřímí (návezní) dodavatelé a subdodavatelé sídlí jinde, čili nezahrnujeme je do výpočtů dopadu na kraj.

6.1 Dopady výdajů návštěvníků na ekonomiku Moravskoslezského kraje

Na festival přijelo v roce 2011 do Moravskoslezského kraje víc než sto návštěvníků z jiných krajů ČR a zahraničí. Řada z nich přicestovala jen kvůli festivalu a zůstala zde více dní. Dohromady všichni návštěvníci festivalu zaplatili místním podnikům sídlícím v Moravskoslezském kraji v souvislosti s festivalem cca 494 485 Kč bez DPH (mimo vstupenek a programů festivalu), z toho nemístní návštěvníci cca 67 517 Kč bez DPH. Tyto peníze by bez festivalu do kraje nepřišly, jedná se tedy o čisté přínosy k produkci v kraji.

Z vyšších tržeb firem šlo na zvýšení hrubé přidané hodnoty 161 130 Kč, zbylá část plynula na mezispotřebu vstupů. Hotely, restaurace a další podniky vytvořily díky poptávce ze strany návštěvníků festivalu 0,4 pracovních míst. Zaměstnanci dostali na mzdách a dalších platbách od zaměstnavatelů 76 269 Kč, z toho 12 890 Kč díky útratám nemístních návštěvníků, kteří by bez festivalu do Moravskoslezského kraje nepřijeli. Restaurace, obchody a další podniky, kde návštěvníci festivalu utratili své peníze, zvýšily zisk o zhruba 49 695 Kč.

Tab. 20 Odhad dopadů výdajů návštěvníků Janáčkova máje na ekonomiku Moravskoslezského kraje

	Odhad dopadu na produkci v kraji	Odhad dopadu na HDP kraje	Odhad dopadu na zaměstnanost	Odhad dopadu na mzdy v kraji	Odhad dopadu na zisky firem
Dopady všech návštěvníků	494 485 Kč	161 130 Kč	0,4	76 269 Kč	49 695 Kč
Z toho dopady nemístních návštěvníků (čisté přínosy)	67 517 Kč	21 149 Kč	0,1	12 890 Kč	4 960 Kč

6.2 Dopady výdajů pořadatele festivalu na ekonomiku Moravskoslezského kraje

Z výdajů pořadající organizace plynula také většina místním dodavatelům. Z celkových výdajů 16 558 718 Kč bylo zapláceno místním dodavatelům z Moravskoslezského kraje odhadem 90% výdajů festivalu na zboží a služby (bez zahraničních honorářů a daní), tzn. 9 134 212 Kč bez DPH. Minimálně o tuto sumu se zvýšila produkce místních dodavatelů a **jejich hrubá přidaná hodnota stoupla o 2 509 862 Kč**. Dodavatelé festivalu díky zakázkám zaměstnali **2,3 pracovníků** na plný celoroční úvazek a mzdové příjmy zaměstnanců se zvýšily o 720 900 Kč. Zisky krajských firem a podnikatelů, které přímo dodávaly festivalu své služby a zboží, se zvýšily přibližně o 332 430 Kč.

MHF Janáčkův máj, o.p.s. sehnal **dotace a příspěvky od nemístních subjektů** (Ministerstvo kultury ČR a soukromé firmy se sídlem mimo Moravskoslezský kraj) v celkové výši 3 642 074 Kč, tyto příjmy tvořily 24 % celkových příjmů festivalu. Za předpokladu, že tyto příjmy pokrývaly plošně 24 % každé položky festivalových výdajů (odhlédneme od podmínek, na co mohly být konkrétní dotace a příspěvky použity), můžeme konstatovat, že **24 % všech dopadů pořadatele tvořily čisté příjmy, které by ekonomika Moravskoslezského kraje bez festivalu vůbec nezaznamenala**.

Tab. 21 Odhad dopadů výdajů festivalu na ekonomiku Moravskoslezského kraje

	Odhad dopadu na produkci v kraji	Odhad dopadu na HDP kraje	Odhad dopadu na zaměstnanost v kraji	Odhad dopadu na mzdové příjmy v kraji	Odhad dopadu na zisk podnikatelů v kraji
Dopady přímých dodavatelů festivalu	9 134 212 Kč	2 509 862 Kč	2,3	720 900 Kč	332 430 Kč
Dopady festivalu samotného	16 558 718 Kč	4 927 935 Kč	4,7	2 501 417 Kč	x
Dopady festivalu a jeho dodavatelů celkem	25 692 929 Kč	7 437 797 Kč	7,0	3 222 317 Kč	332 430 Kč
Z toho čisté přínosy pro kraj	6 166 100 Kč	1 785 013 Kč	1,5	773 331 Kč	79 781 Kč

6.3 Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků na ekonomiku Moravskoslezského kraje

Festival do Moravskoslezského kraje přilákal přes dva tisíce unikátních návštěvníků z různých koutů České republiky i zahraničí. Díky jejich výdajům za hotelové, stravovací a další služby i nákupy

v Moravskoslezském kraji, a také díky výdajům samotného festivalu, které plynuly místním podnikům, se zvýšila **produkce místních firem a institucí v kraji o 26 119 897 Kč, místní HDP se zvýšilo o 7 577 779 Kč a bylo vytvořeno 6,7 pracovních míst. Zaměstnancům byly vyplaceny mzdy a další odměny ve výši 3 285 696 Kč a zisky místních firem stouply o minimálně o 377 166 Kč.** Pro konzervativnost odhadů zde nejsou zahrnuty nepřímé (multiplikační) dopady návazných dodavatelů ekonomického řetězce, neboť nevíme, kteří z nich sídlí v Moravskoslezském kraji a kteří ne.

Tab. 22 Odhad celkových dopadů festivalu a jeho návštěvníků na ekonomiku Moravskoslezského kraje

	Odhad dopadu na produkci	Odhad dopadu na HDP	Odhad dopadu na zaměstnanost	Odhad dopadu na mzdy	Odhad dopadu na zisky firem
Dopady všech návštěvníků	494 485 Kč	161 130 Kč	0,4	76 269 Kč	49 695 Kč
Dopady přímých dodavatelů festivalu	9 134 212 Kč	2 509 862 Kč	2,3	720 900 Kč	332 430 Kč
Dopady festivalu samotného	16 558 718 Kč	4 927 935 Kč	4,7	2 501 417 Kč	x
Celkové dopady na kraj	26 119 897 Kč	7 577 779 Kč	7,4	3 285 696 Kč	377 166 Kč

Velká část výdajů místních návštěvníků, stejně jako většina výdajů z rozpočtu festivalu, která byla kryta dotacemi a příspěvky místních samospráv a sponzorů, by pravděpodobně zůstala v kraji i bez pořádání festivalu Janáčkův máj. Festival však přilákal také **nové příjmy do Moravskoslezského kraje**, a to jak od nemístních návštěvníků, kteří přicestovali do kraje a utratili zde své peníze, tak od nemístních soukromých firem a státních institucí, které přispěly do rozpočtu festivalu částkou 3,6 miliony korun. Můžeme konstatovat, že bez festivalu Janáčkův máj by byl obrat místních firem o 6 233 617 Kč nižší, hrubá přidaná hodnota (resp. HDP) v kraji by se snížila o 1 806 161 Kč a ubylo by 1,6 stálých pracovních míst (viz Tab. 23).

Tab. 23 Odhad čistých přínosů festivalu a jeho návštěvníků pro ekonomiku Moravskoslezského kraje

	Odhad dopadu na produkci	Odhad dopadu na HDP	Odhad dopadu na zaměstnanost	Odhad dopadu na mzdy	Odhad dopadu na zisky firem
Čisté přínosy od nemístních návštěvníků	67 517 Kč	21 149 Kč	0,1	12 890 Kč	4 960 Kč
Čisté přínosy výdajů festivalu kryté externími příjmy	6 166 100 Kč	1 785 013 Kč	1,5	773 331 Kč	79 781 Kč
Čisté přínosy celkem	6 233 617 Kč	1 806 161 Kč	1,6	786 221 Kč	84 740 Kč

7 Dopady Janáčkova máje na ekonomiku Ostravy

Festival Janáčkův máj má samozřejmě také velký význam pro samotnou Ostravu, kde se koná většina koncertů. Tato kapitola uvádí odhady přímých ekonomických dopadů výdajů festivalu a jeho návštěvníků na město. Opět jsou zde uvedeny pouze přímé dopady, jelikož multiplikátory pro výpočet nepřímých dopadů lze použít jen pro výpočty dopadů na celou českou ekonomiku.

7.1 Dopady výdajů návštěvníků na ekonomiku Ostravy

Do Ostravy přijelo díky festivalu v roce 2011 několik stovek unikátních návštěvníků odjinud, řada z nich i vícekrát (na více koncertů). Dohromady všichni návštěvníci festivalu zaplatili místním podnikům sídlícím v Ostravě v souvislosti s festivalem cca 454 539 Kč bez DPH (mimo vstupenek a programů festivalu), z toho nemístní návštěvníci cca 214 860 Kč bez DPH. Tyto peníze by bez festivalu do kraje nepřišly, jedná se tedy o čisté přínosy pro produkci ostravských podniků.

Z vyšších tržeb firem šlo na zvýšení hrubé přidané hodnoty celkem 148 370 Kč, zbylá část plynula na mezispotřebu vstupů. Hotely, restaurace a další podniky vytvořily díky poptávce ze strany návštěvníků festivalu 0,4 pracovních míst. Zaměstnanci dostali na mzdách a dalších platbách od zaměstnavatelů 70 048 Kč, z toho 35 749 Kč díky útratám nemístních návštěvníků, kteří by bez festivalu do Ostravy nepřišli. Restaurace, obchody a další podniky, kde návštěvníci festivalu utratili své peníze, zvýšily zisk o zhruba 45 797 Kč.

Tab. 24 Odhad přímých dopadů výdajů návštěvníků Janáčkova máje na ekonomiku Ostravy

	Odhad dopadu na produkci (Kč)	Odhad dopadu na HDP (Kč)	Odhad dopadu na zaměstnanost (prac. míst)	Odhad dopadu na mzdy (Kč)	Odhad dopadu na zisky firem (Kč)
Dopady všech návštěvníků	454 539 Kč	148 370 Kč	0,4	70 048 Kč	45 797 Kč
Z toho dopady nemístních návštěvníků (čisté přínosy)	214 860 Kč	71 307 Kč	0,2	35 749 Kč	17 213 Kč

7.2 Dopady výdajů pořadatele festivalu na ekonomiku Ostravy

Také většina výdajů pořadající organizace plynula ostravským dodavatelům. Festival jim zaplatil odhadem 80 % svých výdajů na zboží a služby (bez zahraničních honorářů a daní), tzn. 8 119 299 Kč bez DPH. Minimálně o tuto sumu se zvýšila produkce místních dodavatelů a **jejich hrubá přidaná hodnota stoupla o 2 230 988 Kč**. Příjmi dodavatelé festivalu zaměstnali díky festivalovým zakázkám **2 pracovníky** na plný celoroční úvazek a mzdové příjmy zaměstnanců se zvýšily o 640 800 Kč. Zisky ostravských firem a podnikatelů, které přímo dodávaly festivalu své služby a zboží, se zvýšily přibližně o 295 494 Kč.

MHF Janáčkův máj, o.p.s. sehnal **dotace a příspěvky od mimoostravských subjektů** (Ministerstvo kultury ČR, Moravskoslezský kraj a soukromé firmy se sídlem mimo Ostravu) v celkové výši 5 732 074 Kč, tyto příjmy tvořily 37,8% celkových příjmů festivalu. Za předpokladu, že tyto příjmy pokrývaly plošně daný podíl každé položky festivalových výdajů (odhlédneme od podmínek, na co mohly být konkrétní dotace a příspěvky použity), můžeme konstatovat, že **37,8 % všech dopadů pořadatele tvořily čisté příjmy, které by Ostrava bez festivalu vůbec nezaznamenala**. Přehled dopadů festivalových výdajů uvádí tabulka Tab. 25.

Tab. 25 Odhad dopadů výdajů pořadatele festivalu na ekonomiku Ostravy

	Odhad dopadu na produkci	Odhad dopadu na HDP	Odhad dopadu na zaměstnanost	Odhad dopadu na mzdové příjmy	Odhad dopadu na zisky praž. firem
Dopady přímých dodavatelů festivalu	8 119 299 Kč	2 230 988 Kč	2,0	640 800 Kč	295 494 Kč
Dopady festivalu samotného	16 558 718 Kč	4 927 935 Kč	4,7	2 501 417 Kč	x
Dopady festivalu a jeho dodavatelů	24 678 017 Kč	7 158 923 Kč	6,7	3 142 217 Kč	295 494 Kč
Z toho čisté přínosy výdajů festivalu kryté externími příjmy	9 321 166 Kč	2 704 006 Kč	2,3	1 186 851 Kč	111 611 Kč

7.1 Celkové dopady festivalu a jeho návštěvníků na ekonomiku Ostravy

Pro Ostravu je festival velmi důležitý především ze společenského hlediska místních obyvatel. Přesto jeho 36. ročník přilákal do Ostravy několik stovek návštěvníků z různých koutů České republiky i zahraničí. Díky jejich výdajům za hotelové, stravovací a další služby i nákupy

v Ostravě, a také díky výdajům samotného festivalu, které plynuly místním podnikům, se zvýšila **produkce místních firem a institucí v kraji o 24 917 696 Kč, místní HDP se zvýšilo o 7 235 987 Kč a bylo vytvořeno 6,9 pracovních míst.** Zaměstnancům byly vyplaceny mzdy a další odměny ve výši 3 176 517 Kč a zisky místních firem stouply o minimálně o 324 077 Kč. Pro konzervativnost odhadů zde nejsou zahrnuty nepřímé (multiplikační) dopady návazných dodavatelů ekonomického řetězce, neboť nevíme, kteří z nich sídlí v Ostravě a kteří ne.

Tab. 26 Odhad celkových dopadů festivalu a jeho návštěvníků na ekonomiku Ostravy

	Odhad dopadu na produkci v Ostravě	Odhad dopadu na HDP Ostravy	Odhad dopadu na zaměstnanost v Ostravě	Odhad dopadu na mzdové příjmy v Ostravě	Odhad dopadu na zisky firem v Ostravě
Dopady všech návštěvníků	454 539 Kč	148 370 Kč	0,4	70 048 Kč	45 797 Kč
Dopady přímých dodavatelů festivalu	8 119 299 Kč	2 230 988 Kč	2,0	640 800 Kč	295 494 Kč
Dopady festivalu samotného	16 558 718 Kč	4 927 935 Kč	4,7	2 501 417 Kč	x
Celkem	24 917 696 Kč	7 235 987 Kč	6,9	3 176 517 Kč	324 077 Kč

Velká část výdajů místních návštěvníků, stejně jako většina výdajů z rozpočtu festivalu, která byla krytá dotacemi a příspěvky místních samospráv a sponzorů, by pravděpodobně zůstala v kraji i bez pořádání festivalu Janáčkův máj. Festival však přilákal také **nové příjmy do Ostravy**, a to jak od nemístních návštěvníků, kteří přicestovali do města a utratili zde své peníze, tak od nemístních soukromých firem a veřejnoprávních institucí, které přispěly do rozpočtu festivalu částkou 5,7 milionů korun. Můžeme konstatovat, že bez festivalu Janáčkův máj by byl obrat místních firem a subjektů o 9 536 025 Kč nižší, hrubá přidaná hodnota (resp. HDP) ve městě by se snížila o 2 775 314 Kč a ubylo by 2,5 stálých pracovních míst (viz Tab. 27).

Tab. 27 Odhad čistých přínosů festivalu a jeho návštěvníků pro ekonomiku Ostravy

	Odhad dopadu na produkci v Ostravě	Odhad dopadu na HDP Ostravy	Odhad dopadu na zaměstnanost v Ostravě	Odhad dopadu na mzdové příjmy v Ostravě	Odhad dopadu na zisky firem v Ostravě
Čisté přínosy nemístních návštěvníků	214 860 Kč	71 307 Kč	0,2	35 749 Kč	17 213 Kč
Čisté přínosy výdajů festivalu kryté externími příjmy	9 321 166 Kč	2 704 006 Kč	2,3	1 186 851 Kč	111 611 Kč
Čisté přínosy celkem	9 536 025 Kč	2 775 314 Kč	2,5	1 222 599 Kč	128 824 Kč

8 Mediální hodnota tištěných zpráv o festivalu Janáčkův máj

V mapovaném období květen, červen 2011 bylo v tištěných médiích uvedeno celkem **79 článků** týkajících se festivalu Janáčkův máj. Z tohoto počtu byla převážná část (75 článků) otištěna v regionálních mutacích deníků, jeden krátký informační odstavec v časopise Xantypa a po dvou obsáhlých článcích v celostátních časopisech Hudební rozhledy a Týdeník Rozhlas.⁶

Tab. 28 Přehled počtu článků v jednotlivých médiích dle monitoringu

Název tištěného média	Počet článků
Moravskoslezský deník (včetně článků v reg. mutacích)	46
Právo (regionální mutace Severní Morava)	7
MF Dnes – Severní Morava a Slezsko	7
REGION OPAVSKO	5
Sedmička – Ostrava	5
Týdeník Krnovské noviny	1
Týdeník okresu Nový Jičín	1
Xantypa	1
Hláska	2
Hudební rozhledy	2
Týdeník rozhlas	2

Rozsah publikovaných článků byl téměř 150 tisíc znaků, což je v přepočtu na normostrany (1800 znaků na stránku) bezmála 83 normostran textu doplněného o více než 50 různých fotografií.

Stanovení mediální hodnoty

Vzhledem k delšímu trvání festivalu Janáčkův máj (cca 3 týdny) mohly články působit na čtenáře právě jako pozvánka či reklama na nadcházející koncerty festivalu, to znamená, že měly i skutečnou reklamní funkci. Proto byla pro stanovení mediální hodnoty festivalu vyvinuta nová metodika, která stanovuje hodnotu publikovaných zpráv pomocí jejich přepočtu na inzertní či reklamní články.

Pro jednotlivá výše uvedená periodika byla zjištěna cena inzerce dle jejich vlastních ceníků a také byl z monitoringu stanoven obsah textu publikovaný v rámci jednotlivých periodik.

⁶ Zpracováno na základě Media Monitoringu firmy NEWTON Media a.s., který mapoval tištěná média v období 1. 5. 2011 – 30.6.2011.

Pro média novinového formátu byl otištěný text přepočítán na milimetry ve sloupci, přičemž do jednoho sloupce se průměrně vejde 28 – 30 znaků včetně mezer a jeden řádek má průměrně výšku 3,3 mm. V případě, že článek obsahoval také fotografii, byl odhad celkového prostoru v periodiku navýšen o 50% (o velikostech nebo formátech fotografií se monitoring nezmiňuje). Výsledné číslo představující počet otištěných milimetrů ve sloupci bylo násobeno cenou za inzerci v příslušném periodiku.

Pro periodika formátu časopisu byl postup jednodušší, odhadem se stanovil počet stran (při znalosti celkového objemu textu – počtu znaků), které byly otištěny, a ten byl vynásoben cenou za stránku inzerce opět zjištěnou z inzertních ceníků konkrétního média.

Pomocí této metodiky byla odhadovaná mediální hodnota zpráv o festivalu Janáčkův máj v tištěných médiích za květen a červen 2011 stanovena v rozmezí 1 250 000 a 1 550 000 Kč.

Kromě článků zpracovávaných v monitoringu médií za květen a červen bylo publikováno ještě **dalších 20** článků, ke kterým nejsou dostupné další podrobnosti, tedy ani jejich rozsah, ani periodikum, ve kterém byly otištěny. Do celkové mediální hodnoty festivaly se tedy tyto texty započtou pomocí průměrného článku. Z výše uvedených údajů (1 250 000 Kč až 1 550 000 Kč za 79 článků) vyplývá rozmezí hodnoty jednoho průměrného článku cca 15 800 až 19 600 Kč. Odhadnutá hodnota těchto dvaceti průměrných článků je pak v rozmezí 316 000 Kč až 392 000 Kč.

Tab. 29 Hodnota všech článků a zpráv o Janáčkově máji 2011

Počet článků z monitoringu	79	
Odhadovaná hodnota	1 250 000 Kč	1 550 000 Kč
Hodnota jednoho průměrného článku	15 800 Kč	19 600 Kč
Články nezahrnuté v monitoringu	20	
Odhad hodnoty nezahrnutých článků	316 000 Kč	392 000 Kč
Odhad mediální hodnoty celkem	1 566 000 Kč	1 942 000 Kč

Celková mediální hodnota zpráv o festivalu Janáčkův Máj je tedy složena z části vypočtené pomocí media monitoringu, kterou doplňuje část obsahující odhad hodnoty zbývajících, v monitoringu neuvedených, článků. Celkem tak byla mediální hodnota zpráv odhadnuta v **rozmezí 1 566 000 a 1 942 000 Kč**.

Výsledná hodnota tedy vzhledem k metodice výpočtu představuje částku, kterou by museli pořadatelé festivalu Janáčkův máj vynaložit, aby dosáhli stejného objemu publikovaných článků, resp. obsadili stejný prostor v médiích pomocí inzerce nebo reklamy.

9 Sociální a další neekonomické přínosy festivalu

Ekonomické dopady jsou pouze jednou stránkou celkových dopadů festivalu. Důraz, který je na ně kladen, vychází převážně z potřeby zhodnocení návratnosti investic a ekonomického rozvoje společnosti. Festivaly ale mají i prokazatelné neekonomické (resp. sociální) dopady. Ty se odrážejí v samotné kvalitě života komunity, ale i ve společnosti celkově. Např. místní obyvatelé tímto způsobem získávají příležitost pravidelně sledovat vystoupení špičkových interpretů a světových hvězd, festival také zvyšuje kulturní a společenskou úroveň regionu, napomáhá osobnímu rozvoji návštěvníků, místní lidé mohou být hrdí na své město a kraj a zvyšuje se také sounáležitost lidí s místem bydliště. Díky festivalu jdou také na koncert lidé, kteří by jinak vážnou hudbu neposlouchali.

Zatímco ekonomické přínosy jsou výraznější s vyšším procentem návštěvníků, kteří přicestují na festival odjinud (nejlépe ze zahraničí), v případě některých sociálních dopadů tomu je často naopak. Publikum festivalu Janáčkův máj tvoří z 94 % návštěvníci Moravskoslezského kraje. Festival je tak převážně „domácí“, regionální. Má pevné historické vazby k místu, což také přispívá k dlouhodobému budování značky a vytváření přidané hodnoty pro samotný region.

Jsou to právě místní obyvatelé, kteří získávají díky festivalu příležitost pravidelně sledovat vystoupení špičkových interpretů a světových hvězd, festival také zvyšuje kulturní a společenskou úroveň regionu, pomáhá osobnímu rozvoji návštěvníků, zvyšuje kultivovanost lidí v regionu. Místní lidé jsou díky festivalu hrdí na své město a kraj, festival zvyšuje sounáležitost lidí s místem bydliště. Díky festivalu jdou také na koncert lidé, kteří by jinak vážnou hudbu neposlouchali. Po této stránce je Janáčkův máj důležitý hned z několika důvodů. Tím, že se koncerty konají ve více městech, má festival pozitivní vliv v různých místech regionu, i v místech, kde je jinak špičková kultura těžko dostupná. Festival také oživuje místa, kde působili mnozí velikáni vážné hudby (Liszt, Janáček), navazuje na historické hudební kořeny, které jsou v ostravském regionu tradičně silné, přitom spolupracuje i se současnými talenty Moravskoslezského regionu.

Identita místa, sebeidentita a identita skupiny

I přesto, že je festival převážně navštěvován lidmi z regionu, jeho publicita region daleko přesahuje. Neurčité místo se stává určitým, pokud se pojí s nějakou hodnotou: Janáčkův máj vytváří obraz města Ostravy, potažmo celého kraje, jako místa kultury.

S rozvojem globální turistiky a snah o vytváření turistických destinací se z festivalů staly důležité nástroje podpory cestovního ruchu a místa regionální soudržnosti. Přesto má jako mezinárodní festival s dobrou dramaturgií a pevným postavením v regionu potenciál být také důležitým prostředkem propagace Moravskoslezského kraje a jednotlivých měst, kde se koncerty konají. Zviditelnění Ostravy může také podpořit zájem investorů, studentů a jiných skupin, kteří se rozhodují, kam přesídlit na určitou dobu. Tato vnější propagace způsobuje další, neměřené ekonomické dopady. Vnější identita místa je podstatnou součástí marketingu destinací a Janáčkův

máj k ní také přispívá. Festival má také potenciál seznámit mladé lidi s kulturou vážné hudby a utvářet vztah lidí ke svému místu.

Obnova a rozvoj města

Tím, že se festival koná v rozmanitých a netradičních prostorech, pomáhá rozvíjet a využívat kulturní možnosti těchto míst. To je zvláště zesílené faktem, že festival už od samého založení probíhá v různých místech regionu. Také například Vítkovice Machinery Group podle tiskové zprávy Janáčkova máje počítá s přeměnou vítkovického plynojemu na koncertní a divadelní prostor pro Janáčkův máj. Ředitel Janáčkova máje, Jaromír Javůrek, uvádí v rozhovoru na DVD publikaci: „Ostrava nemá Rudolfinum, nemá Pražský hrad, nemá Redutu, má ale jiné možnosti. Je třeba je najít, vidět a využít ke konkrétním programům.“

Neužitné hodnoty

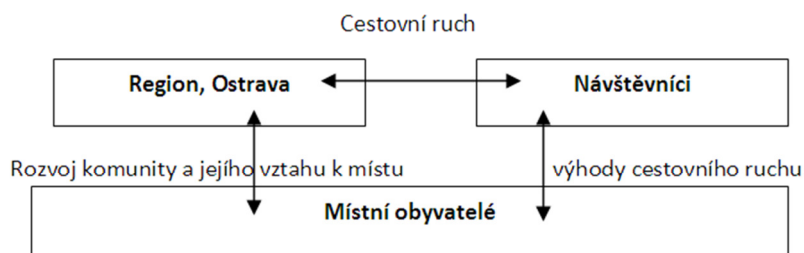
Některé hodnoty nemají přímý užitek (tzn. užitné hodnoty), například záznamy koncertů, či samotná existence festivalu, který např. dává prostor mladým umělcům účastnit se soutěží a vystoupení a umožňuje přežití tradic do budoucna a udržení kvalitní hudební kultury. Z festivalu díky těmto hodnotám mají nepřímou prospěch i ti, kteří se jej neúčastní (angl.: existence value), i ti, kteří se jej zúčastní v budoucnu (angl.: option value). Lidé například mohou, díky festivalu, přijít do kontaktu s hudbou, kterou by jinak nepoznali. To zpětně ovlivňuje jejich umělecký vkus. Snaha o programovou různorodost a zaměření na kvalitní program vede k podpoře kulturní rozmanitosti, která je také zásadním dopadem na společnost. Lidé, kteří se Janáčkova máje neúčastní, mohou mít prospěch z netradiční kultury a s dobrého jména, které Ostravě a dalším městům tento prostor pro nové skladatele i umělce dává. Návštěvnost Janáčkova máje stále roste. Je proto pravděpodobné, že jej v budoucnu navštíví lidé, kteří jej ještě nenavštívili. Mají tak již dnes nepřímý užitek z jeho existence.

Společenský, lidský a kulturní kapitál

Janáčkův máj, podobně jako další významné tradiční festivaly, pomáhá formovat kolektivní identitu místních i nemístních milovníků kultury, je prostorem pro vyjádření společenských hodnot, utváření společenských vazeb a udržování tradic. Tím přispívá k vytváření tzv. společenského kapitálu, který je „sociálním lepidlem společnosti“ (Derett, 2003). Na společenské akci tohoto formátu vzniká navíc prostor k získávání nových schopností a znalostí. Díky tomu Janáčkův máj pomáhá budovat také tzv. lidský kapitál, neboť participace na kultuře je významným faktorem vzdělání a produktivity pracovní síly. Vytvářením kvalifikované a kreativní pracovní síly se kultura významně podílí na rozvoji mnoha ekonomických odvětví. Produktivita práce v kreativních oborech je nesmírně vysoká a je tahounem růstu ekonomiky jako celku.

Kulturní průmysly⁷ (v širším pojetí kreativní) jsou nejen jedním z primárních zdrojů inovací pro jiné oblasti a důležitým tahounem ekonomiky jako celku, ale i jedním z nejrychleji se rozvíjejících odvětví ve vyspělých ekonomikách. Velké uplatnění získávají kulturní a kreativní odvětví často právě při revitalizaci a transformaci bývalých průmyslových regionů a měst (např. Bilbao, Liverpool aj.).

Obr. 2 Přínos festivalu pro region, návštěvníky a místní komunitu

Na koncertech festivalu Janáčkův máj přímo vyzařuje srdečná a uvolněná atmosféra publika. Ostrava je od svého počátku kulturní město, jedním z kandidátů na evropské hlavní město kultury roku 2015. Ostrava je dnes logickou a respektovanou součástí světové hudební a festivalové scény. Janáčkův máj se podílí na tom, že dnes nachází cestu do Ostravy stále více mimořádných umělců, komorních souborů i velkých symfonických těles. Janáčkův máj je hudební vizitkou Ostravy, Ostravska i celé severní Moravy a Slezska a je důležitým přínosem k celkovému kulturnímu kapitálu společnosti. Jako festival vysoké kultury má potenciál vést k posílení společenských institucí a k celkové vyšší úrovni společnosti. Spojením všech neekonomických dopadů vzniká nevyjádřitelný přínos, který je studiem ekonomického dopadu těžko zachytitelný, ale ze kterého má každý prospěch.

⁷ Kulturní, resp. kreativní průmysly zahrnují oblasti hudby, filmu, literatury a vydavatelství, výtvarného umění a trhu s uměním, scénického umění, knihoven a muzeí, ale i oblasti jako je design, móda, reklama, multimédia. V některých zemích řadí do kreativního průmyslu i vývoj software.

10 Závěr

Mezinárodní hudební festival Janáčkův máj patří k nejprestižnějším hudebním festivalům v České republice. V roce 2011 se konal již 36. ročník, který je řazen k nejzdařilejším. Celkem bylo vydáno přes 7 tisíc vstupenek na 21 koncertů. Právě věhlas a kvalita programu festivalu láká každý rok mnoho diváků z celé České republiky.

Ke stanovení ekonomických dopadů výdajů festivalu a jeho návštěvníků byla využita data z dotazníkového šetření, které probíhalo před koncerty Janáčkovy máje. Získaná data byla podrobena meziodvětvové (input-output) analýze založené na statistikách národních účtů Českého statistického úřadu. V jednotlivých kapitolách dokumentu jsou vypočteny zvláště dopady výdajů návštěvníků festivalu a zvláště dopady výdajů pořadatele festivalu.

Díky výdajům festivalu Janáčkův máj 2011 a jeho návštěvníků došlo **ke zvýšení obratu (produkce) všech subjektů v české ekonomice celkem o necelých 35,4 mil. Kč**, z toho **11,7 mil. Kč připadlo na celkové zvýšení hrubé přidané hodnoty**, resp. HDP české ekonomiky. Díky festivalu bylo ve firmách a institucích po celém Česku **vytvořeno téměř 12 pracovních míst** a zaměstnancům byly vyplaceny mzdy, pojištění a další odměny ve výši 4,8 mil Kč.

Jelikož drtivá většina všech výdajů návštěvníků i festivalu samotného směřovala do místních podniků, měl festival Janáčkův máj velký význam také pro Moravskoslezský kraj a Ostravu samotnou. Té přinesl díky výdajům návštěvníků i festivalu samotného **zvýšení produkce ostravských podniků minimálně o 24,9 miliónů Kč, HDP o 7,2 miliónů Kč a vytvořil minimálně 6,2 stálých pracovních míst**. Jedná se však o velice konzervativní odhady a lze předpokládat, že v moravskoslezské metropoli zůstalo ještě více prostředků, které značně zvýšily ekonomickou aktivitu.

Z rozpočtu MHF Janáčkův máj, o.p.s. byly odvedeny necelé 4 miliony Kč do veřejných rozpočtů na daních a zákonném pojištění, což představuje přibližně 24 % všech výdajů festivalu. Další 239 tisíc Kč plynulo státu ve formě daní a dalších odvodů díky výdajům návštěvníků festivalu za ubytování, stravování či nákupy. Celkem tedy **festival přispěl ke zvýšení příjmů veřejných rozpočtů o 4,2 mil. Kč**. Vzhledem k daňovému systému ČR šly téměř všechny vybrané daně a další odvody do centrální pokladny. Do rozpočtů Moravskoslezského kraje a města Ostravy byly následně přerozděleny příslušnými koeficienty dle rozpočtového určení daní.

O letošním ročníku vyšlo v tisku 99 článků a vybrané koncerty byly zaznamenány Českým rozhlasem. Vzhledem k tomu, že články měly také funkci propagační a pravděpodobně přilákaly mnoho návštěvníků do Ostravy, představovaly pro Ostravu (resp. další festivalová města) propagaci v hodnotě 1,5 až 1,9 mil. Kč. Ostravě navíc pomohly v budování dobré pověsti jako města kultury.

Festival **Janáčkův máj má však také neekonomické a těžko měřitelné přínosy** pro Ostravu, ale i celou Českou republiku, které tkví zejména v jeho společenském a sociálním významu. Nejenže zvyšuje zájem lidí o vážnou hudbu, ale zároveň má velké zásluhy na jejím zpřístupnění širokému publiku. Každý rok navštíví festival mnoho zahraničních účinkujících, které mají diváci možnost vidět pouze v rámci programu festivalu. Celá akce vytváří v místních lidech pocit hrdosti na své město, pomáhá zviditelnit řadu kulturních památek v různých městech regionu

a v neposlední řadě podporuje mladé místní talenty. Festival Janáčkův máj se tak stává neopomenutelnou součástí kulturního života v Ostravě i dalších městech. Tím, že řadu let velmi úspěšně láká do Ostravy a Moravskoslezského kraje umělce i diváky z jiných regionů ČR i ze zahraničí, **napomáhá propagaci regionu jako turistické destinace a podílí se výrazně na jejím rozvoji ekonomickém a společenském.**

Prameny

- Australian Government. 2001. Multipliers for Culture-Related Industries. Australian Government – Department of Communication, IT and the Arts, 2001.
- Bourdieu, P. The Forms of Capital, 1986, Wiley, John & Sons
- ČSÚ. Webové stránky: <www.czso.cz>
- Derrett, R. Making Sense of How Festivals Demonstrate a Community's Sense of Place, 2003, Event Management, Volume 8, Number 1, 2003, Str. 49-58
- Eurostat. 2002. The ESA 95 Input-Output Manual: Compilation and Analysis. Eurostat, 2002.
- Get, D. Event tourism: Definition, evolution, and research, časopis Tourism Management č 29, 2008
- Government of Canada, Department of Canadian Heritage. 2008. Economic Impact Model for Arts and Heritage. <<http://dev.rcip-chin.gc.ca/mieap-eimah/>>
- Hall, S. a Gray, P. Questions of Cultural Identity, Sage, 1996
- Heilbrun, J., Gray, C. M. 2001. The Economics of Art and Culture. 2nd ed. New York : Cambridge University Press, 2001. ISBN 978-0-521-63712-1
- Janáčkův máj. Webová stránka festivalu Janáčkův máj [online]. 2011. Dostupné z WWW: <http://www.janackuvmaj.cz/>
- Janáčkův máj, moravský hudební klenot. Ostrava : IMAGEstudio, 2007.
- KEA. 2006. Economics of Culture in Europe. KEA (European Affairs), prepared for European Commission, 2006.
- Leontief, W. 1951. Input-Output Economics. Scientific American, 1951, č. 4, s. 15–21.
- McLennan, W. 1995. Information Paper: Australian National Accounts: Introduction to Input-Output Multipliers. Australian Bureau of Statistics, Catalogue No. 5246.0.
- Meethan, K. Place, Image and power: Brighton as a resort. 1996
- Miller, R., Blair, P. 1985. Input-output Analysis: Foundations and Extensions. Prentice-Hall, New Jersey 1985. ISBN 0-13-466715-8 01.
- Miller, R. E. 1998. Regional and Interregional Input-output Analysis. In: Methods of Interregional and Regional Analysis, editoři Walter Isard, Iwan J. Azis, Matthew P. Drennan, Ronald E. Miller, Sidney Saltzman a Erik Thorbecke. Ashgate Publishing Company: Vermont, USA.
- Myerscough, J. 1988. The economic importance of the arts in Britain. Policy Studies Institute, London, 1988.
- Picard, D. a Robinson M. Festivals, Tourism and Social Change: Remaking Worlds, Channel View, 2006, Str. 84 – 98
- Raabová, T. 2007a. Kulturo, multiplikuj. A2 kulturní týdeník, 2007, roč. III, č. 40, s. 19. ISSN 1801-4542.

- Raabová, T. 2010. Ekonomické a sociální dopady kulturního cestovního ruchu v ČR. Disertační práce. FMV VŠE, 2010.
- Raabová, T. 2010. Multiplikační efekty kulturních odvětví v ČR. Institut umění – Divadelní ústav, 2010.
- Rasmussen, P. N. 1956. *Studies in Intersectoral Relations*. Amsterdam, 1956.
- Rojíček, M. 2006. Strukturální analýza české ekonomiky. Working Paper CES VŠEM, 2006, č. 1. ISSN 1801-2728.
- Rojíček, M. 2007. Klíčová odvětví v české ekonomice z pohledu input-output analýzy. In: *Statistika*, 2007, č. 2, s. 133-145. ISSN 0322-788x. Praha : ČSÚ.
- Rojíček, M. 2007-2009. Osobní konzultace s vrchním ředitelem Sekce makroekonomických statistik ČSÚ.
- Rojíček, M., Vavrla, L. 2005. Využití input-output tabulek v ekonomické analýze. Pracovní sešity CES VŠEM, 2005, č. 12. ISSN 1801-5956.
- Rojíček, M., Vavrla, L. 2006. Sestavování symetrických input-output tabulek a jejich aplikace. In: *Statistika*, 2006, č. 1, s. 28-43. ISSN 0322-788x. Praha : ČSÚ.
- Selwyn T, *The Tourist Image: Myths and Myth Making in Tourism*, Str. 179-195.
- Statistics Canada. 2005. *The Canadian and Inter-Provincial Input-Output Models: The Mathematical Framework*. Ottawa : Industry Accounts Division, Statistics Canada.
- Stynes, Daniel J. 1997. *Economic impacts of tourism*. Illinois Bureau of Tourism, Department of Commerce and Community Affairs.
- Throsby, David; Withers, Glen. 1993. *The Economics of the Performing Arts*. 2nd ed. Hampshire, England : Gregg Revivals, 1993.
- Throsby, D. *Economics and Culture*, Cambridge, Cambridge Publishing, 2003
- Tichá, T. 2006. *Cestovní ruch a kultura, hlavní konkurenční výhody České republiky*. Diplomová práce. FMV VŠE, 2006.
- Tichá, T. 2007. I umění může vydělávat. *A2 kulturní týdeník*, 2007, roč. III, č. 12, s. 21. ISSN 1801-4542.
- United Nations. 1999. *Studies in Methods, Handbook of National Accounting: Handbook of Input-Output Table Compilation and Analysis*. Series F, No. 74. United Nations, New York 1999.
- Whiting, P. 1999. *Socio-Economic Benefits Framework Applied to the Cultural Sector*. Discussion Paper. Prepared for: National Arts Centre, National Capital Commission and Department of Canadian Heritage. Amherst Island, Ontario : The Outspan Group, March 1999.
- Whiting, Peter. 2004. *Economic Impact Model for Arts and Heritage: Instruction Manual*. Prepared for The Department of Canadian Heritage and The Canadian Tourism Commission.
- Wiesand, A. 2005. *The „Creative Sector“ – An Engine For Diversity, Growth and Jobs in Europe*. European Cultural Foundation, 2005.
- WTO. 2005. *City Tourism & Culture - The European Experience*. World Tourism Organization and European Travel Commission. Madrid: WTO, 2005. ISBN 92-844-0779-6

Přílohy

- Příloha č. 1 Metodika pro výpočet ekonomických dopadů
- Příloha č. 2 Statistický rozbor vzorku návštěvníků festivalu Janáčkův máj 2011
- Příloha č. 3 Ukázka dotazníků pro festival Janáčkův máj 2011
- Příloha č. 4 Pohled koordinátora Economic impacT na průběh festivalu Janáčkův máj 2011
- Příloha č. 5 Fotografie z průzkumu festivalu Janáčkův máj 2011
- Příloha č. 6 Posudek metodiky od Českého statistického úřadu